

Dráma v Afganistane

**Taliban
zabíja
Afgancov
aj spojencov**

**Generálporučík
Peter Vojtek:
Ako ďalej v ISAF**

Tvár terorizmu

Slovenská jednotka na vojenskej leteckej základni Kandahar Airfield cvičila 9. júla o 12.15 h príslušníkov Afganskej národnej armády, keď na ňu zaútočil zo strážnej veže susedného civilného letiska terorista, ktorý sa infiltroval do afganskej armády. Spustil paľbu do našich vojakov. Tí streľbu opätovali, no 35-ročný čatár Daniel Kavuliak zahynul a šiesti slovenskí vojaci boli zranení, z toho dvaja vážne. Deň nato do Afganistanu odcestovali premiér Robert Fico a minister obrany Martin Glváč. Navštívili ťažko zranených vojakov, aj tábor slovenského kontingentu. Zúčastnili sa na slávnostnej ceremónii, pri ktorej s vojenskými poctami naložili rakvu so zosnulým do vládneho špeciálu, s ktorým sa delegácia vracia na Slovensko. Štyria ľahko zranení vojaci zostali v Afganistane, dvoch ťažko zranených previezli do vojenskej nemocnice v Nemecku. Obom robia spoločnosť príbuzní, ktorým cestu a bezplatné ubytovanie v nemeckej nemocnici zabezpečilo ministerstvo obrany.

Posledná rozlúčka s Danielom Kavuliakom sa konala 12. júla v Turzovke. Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek vyhlásil rozkaz, ktorým čatára Daniela Kavuliaka mimoriadne povýšil in memoriam do hodnosti rotný. Minister rotnému Danielovi Kavuliakovi udelil najvyššie rezortné vyznamenanie – zlatú Pamätnú medailu ministra obrany I. stupňa. Na pohrebe s plnými vojenskými poctami sa zúčastnili prezident a hlavný veliteľ OS SR Ivan Gašparovič, minister obrany SR Martin Glváč, veľvyslanec USA Theodore Sedgwick, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Jaroslav Baška, náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek a ďalší smútoční hostia.

Viac ako sto kolegov zosnulého sa zúčastnilo na bohoslužbe za mŕtveho kamaráta v sobotu 13. júla v slovenskom tábore v Kandaháre.

Foto: mjr. Milan Vanga, Ivan Kelement, OS SR

Martin Giváč
minister obrany SR

„Vojačky a vojaci, som rád, že ste sa k vašim rodinám a blízkym vrátili všetci zdraví,“ to sú slová, ktoré vám, príslušníkom Ozbrojených síl SR, najčastejšie hovorím po návrate zo zahraničných operácií a misií. Z oblastí, kde sa aj za účasti našich spojencov usilujete o udržanie mieru a pokoja v rizikových územiach, čím hrdlo reprezentujete Slovenskú republiku. Žiaľ, pri najbližšom privítaní s vojakmi po návrate z operácie ISAF v Afganistane tieto slová nebudem môcť vysloviť. Na slávnostnom nástupe bude jeden z vás chýbať – rotný Daniel Kavuliak, hrdina, ktorý v utorok 9. júla 2013 obetoval službu v ozbrojených silách to najcennejšie čo mal – svoj vlastný život. Deň, keď som sa o tejto tragickej udalosti dozvedel, bol najhorším v mojej doterajšej profesijnej kariére.

Terorizmus ukázal Slovensku v krátkom čase svoju najkrutejšiu tvár. Po horolezcach Petrovi Šperkovi a Antonovi Dobešovi prišiel o život prvý slovenský vojak v Afganistane. Spolu s predsedom vlády SR sme navštívili miesto, kde k tragickej udalosti došlo a rozprávali sme sa aj so svedkami tohto zákerného činu. Musím povedať, že ako ministra obrany ma teší súdržnosť a spolupatričnosť všetkých vojakov, ktorí v Afganistane pôsobia. Známe heslo „Jeden za všetkých, všetci za jedného,“ tam skutočne platí.

Vojačky a vojaci, chcem vás povzbudiť vo vašej náročnej práci, pretože to, čo robíte, má naozaj zmysel. Sme plnohodnotným členom NATO a pôsobenie aj v Afganistane je príspevok Slovenska ku globálnej bezpečnosti. Našou účasťou v zahraničných operáciách a misiách prispievame k riešeniu kríz vo svete. Predčasný odchod z misií by bol krokom späť a to by si želali znepriatelené skupiny. A preto aj v Afganistane zostaneme, kým si to situácia bude vyžadovať. Vám všetkým chcem dať prísľub, že urobíme maximum pre to, aby sme vašu bezpečnosť počas pôsobenia v Afganistane posilnili.

Želám skoré uzdravenie dvom ťažko zraneným vojakom. Veľká vďaka patrí vám, hrdinom, ktorí vo viere zmeniť svet k lepšiemu nasadzujete svoje životy. Samozrejme, moje poďakovanie patrí všetkým príslušníkom Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Česť pamiatke rotného Daniela Kavuliaka!

Na obálke: Naša česť a úcta patria všetkým, ktorí nás reprezentujú v medzinárodných misiách • Foto: Ivan Kelement

4 Generálporučík Peter Vojtek: Na Daniela nezabudneme

6 TĚMA: Slovensko plakalo

12 Biela kniha – završenie alebo začiatok?

14 Capable Logisticians 2013

19

19 Slovenský nosič MAN HX

24 Tankové streľby za Vihorlatom

26 IRIS T v pozemných systémoch PVO

28 Najslávnejšie bitky grécko-perzských vojen

32 ALTHEA – budovanie mieru

34 Linka na Jaseňovom vrchu

36 Nový systém prehľadu práceneschopnosti

38 Motorkári na počesť SNP

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXI. • č. 8/2013 • Redakčná uzávierka 19. 7. 2013 • Do výroby zadané 22. 7. 2013 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Zástupca šéfredaktora: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Slovenská Grafia, a.s., Bratislava • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910.

Generálporučík Peter Vojtek:

Na Daniela nezabudneme

Aj keď sme rozhovor s náčelníkom generálneho štábu OS SR generálporučíkom Petrom Vojtekom do augustového čísla plánovali, určite sme neplánovali to, čo je ťažiskom jeho obsahu. Tragickú smrť rotného Daniela Kavuliaka nikto z nás nečakal. To, čo sa vlastne 9. júla 2013 stalo, už v slovenských médiách odznelo. Generálporučíka Petra Vojteka sme sa na začiatok nášho rozhovoru spýtali, ako vyhodnotil činnosť našich vojakov počas ozbrojeného incidentu.

Velmi oceňujem bojový postup našich vojakov. Po zákernej streľbe nespanikárili. Opätovali paľbu, bolo tam velenie, krytie – skrátka všetko, čo si takáto situácia vyžaduje. Okamžite sa postarali aj o zranených kolegov. Dokázali, že sú výborne vyvíčení profesionáli. Navyše, napriek tomu, že boli v kontakte so smrťou svojho kolegu a priateľa, pokračujú bez zaváhania v misii. To ma ubezpečuje, že vo výbere a v príprave ľudí robíme všetko, čo je v našich silách a naši vojaci si zasluhujú absolútum. Vráťane ostaných vojakov na základni Kandahár, ako aj príslušníkov ozbrojených síl na Slovensku, ktorí zabezpečovali všetky potrebné veci v súvislosti s prevozom padlého rotného Daniela Kavuliaka a jeho pohrebom. Vojaci aj s kanceláriou ministra obrany dokázali, že sú zohraný tím. Hoci – oveľa

radšej by sme sa zaobišli bez takejto previerky súčinnosti. V každom prípade je mi veľmi ľúto, že sme stratili statočného vojaka a dobrého človeka rotného Daniela Kavuliaka – a opätovne jeho blízkym aj priateľom vyslovujem úprimnú sústrasť. V týchto chvíľach stojíme aj pri rodinách ťažko zranených vojakov, pričom verím, že ich stav sa bude zlepšovať.

Bude sa meniť činnosť slovenského kontingentu v ISAF?

Ako už povedal predseda vlády, minister zahraničných vecí a aj náš minister obrany, ani takýto teroristický čin nás v našej službe v ISAF nemôže zastaviť. Vieme pritom, že v tejto operácii budeme pôsobiť do konca roka 2014. V tomto období tam bude naďalej nasadená naša 179-členná strážna jednotka.

Poskytneme ešte dve jednotky, ktoré budú v rámci ISAF zabezpečovať výcvik vojakov afganských bezpečnostných síl v Kábule a v Kandaháre. Aj nasledujúci rok by mali byť v Afganistane permanentne nasadené tri stovky Slovákov. V rámci nich budú dve desiatky príslušníkov OS SR, ktorí pôsobia vo veliteľských štruktúrach koalíčných síl. Ostáva aj náš 22-členný národný podporný logistický tím. Tento rok v lete po štvrtej rotácii ukončil po skvele odvedenej práci činnosť spoločný vojenský poradenský tím (MAT, predtým OMLT), v ktorom pod slovenským vedením pôsobili aj vojaci americkej Národnej gardy štátu Indiana a austrálskych ozbrojených síl.

A naše pôsobenie v Afganistane po roku 2014?

Ani na medzinárodnej úrovni ešte neboli prijaté politické dohody, podľa akých pravidiel a v akých štruktúrach budú vojaci koalických síl pokračovať v Afganistane od roku 2015. Pravdaže, všetci vieme, že to nebude bojová operácia, ale koalícia by mala podporovať výcvik a riešiť asistenčné úlohy. Najskôr sú však potrebné politické dohody s Afganistanom. Začiatkom júla som bol v Pentagóne, s náčelníkom Zboru náčelníkov štábov generálom Martinom Dempseym som rokoval aj o tejto otázke. Ozbrojené sily Spojených štátov tiež ešte nie sú v situácii, aby už dnes jasne definovali svoje pôsobenie v Afganistane po roku 2014. Napokon – je to práca politikov a my vojaci počkáme na rozkazy.

Možno očakávať zmeny v nasadení na Cypre a v Bosne a Hercegovine?

Toto sú tiež politické otázky, no nateraz nepredpokladám, že k zásadným zmenám by malo prísť v Bosne a Hercegovine. V operácii ALTHEA máme veľmi dobré meno, sme autoritou v rámci Pozorovacích a monitorovacích tímov a naši tam odvádzajú výbornú prácu. Podobne je to aj na Cypre, kde v rámci nášho sektora ústretovo spolupracujeme s vojakmi Maďarska, Srbska a Chorvátska. Túto spoluprácu uvažujeme rozšíriť aj na Ukrajinu, čo vnímam ako dobrý krok v rámci spolupráce s ozbrojenými silami nášho východného suseda. Ak by sme niektoré pozície v budúcnosti odovzdali Ukrajincom, je možné že to spôsobí redukciu počtu našich vojakov v UNFICYP. Neuvažuje sa však o tom, že by sme opustili vedúcu úlohu v sektore 4.

Vráťme sa k vašej júlovej návšteve USA a jej výsledkom.

Vrátim sa až do roku 1994, keď sa začala naša spolupráca s Národnou gardou štátu Indiana. Odvtedy sme mali viac ako 300 spoločných aktivít, ktoré nám v rámci transformácie a profesionalizácie ozbrojených síl pomohli v mnohých oblastiach. Začínajúc teoretickými analýzami, cez spoločný výcvik aj nasadenie spoločnej jednotky v ISAF. Partneri v Indiane mi pri tom potvrdili, že naša spolupráca je v rámci programov národných gárd jednotlivých štátov USA s krajinami bývalého východného bloku vnímaná ako jedna z najlepších. S náčelníkom Zboru náčelníkov štábov generálom Dempseym sme rokovali aj o ďalšej spolupráci v oblasti výcviku. Chceme sa zamerať na to najlepšie, čo v našich ozbrojených silách máme. Myslím tým o. i. na 5. pluk špeciálneho určenia. Hovorili sme aj o plánovaní vojensky skutočne zaujímavého cvičenia amerických vzdušných síl na území SR. S generálom Dempseym sme hovorili aj o Afganistane a ďalších krízových oblastiach sveta. Čo ma opätovne osobne veľmi potešilo, bola skutočnosť, že v Indiane a vo Washingtone som počúval na adresu našich vojakov len pozitívne hodnotenia.

Čo si sľubujete od Bielej knihy o obrane Slovenskej republiky?

Jej základným poslaním je definovať súčasný stav ozbrojených síl, ktorý je veľmi kritický – a načrtnúť cestu vpred na 10-ročné obdobie, teda do roku 2024. Biela kniha ukazuje, že aj v súčasnej ekonomickej situácii sa veci dajú posunúť vpred. Na jednej strane definuje ciele, no na druhej strane z nej vyplývajú obrovské záväzky, pretože priblížiť sa k týmto cieľom bude znamenať okrem iného množstvo úloh a neustále hľadanie vlastných rezerv. Minimálne do roku 2016 sa totiž náš rozpočet nebude výrazným spôsobom zvyšovať. Ten súčasný je približne na úrovni 50 percent spred finančnej krízy.

Dá sa v takejto situácii hovoriť o rozvoji?

Ostáva nám definovať zdroje v rámci vlastných štruktúr a procesov, čo je v súčasnosti už značne obmedzené, no nie nemožné. Preto optimalizujeme logistické štruktúry, keďže viaceré sú duplicitné a zbytočne nám odčerpávajú zdroje. Postupne sa nám darí zrealizovať stavy zásob vo vojenských v skladoch. Budeme riešiť naše operačné

Ani takýto teroristický čin nás v našej službe v ISAF nemôže zastaviť.

veliteľstvá. No nebudeme rušiť zbraňové systémy. Pri takom postupe sa v predmetnej oblasti úplne stratia bojové schopnosti a je len mizivá možnosť vrátiť to naspäť. O plánoch na modernizáciu viacerých zbraňových systémoch ste už v OBRANE písali. Dodávam, že chceme vytvoriť 6. bojový prapor, ktorý bude výrazným posilnením celých ozbrojených síl. Popri zjednodušení veliteľských štruktúr chceme zmeniť aj prístup k veliciam dôstojníkom. Som presvedčený, že máme veľa kvalitných veliteľov, ktorí potrebujú začiatkom roka dostať schválený ročný plán a základné usmernenia – a potom sú už schopní pracovať samostatne a veľmi kvalitne. Pôjde teda o to nájsť rovnováhu medzi veliteľskými štruktúrami a výkonnými jednotkami tak, aby sme zachovali schopnosť strategického operačného rozhodovania a zároveň minimalizovali denné operatívne riadenie. Okrem toho chceme minimalizovať to, čomu sa v ozbrojených silách položartom hovorí papierová vojna. V rámci riadiacich procesov vo viacerých oblastiach našim partnerom v Aliancii už papierové dokumenty nechýbajú, no my na nich stále lipneme...

Vojaci očakávajú ďalšie legislatívne zmeny...

Ako som už povedal, máme veľký problém s finančnými zdrojmi, preto sa nám mierne spomalila činnosť na úprave a tvorbe nového zákona o štátnej službe profe-

sionálnych vojakov. Predpokladal som, že pred letom už budeme mať základnú podobu zákona vydiskutovanú a pripravenú na predloženie ministrovi obrany Martinovi Glváčovi tak, aby sme mohli na jeseň spustiť celý legislatívny proces s prijímaním zákona. Nemáme a preto nie som spokojný. A hoci by táto téma bola na celý rozhovor, nateraz len toľko: nový zákon bude viac motivovať vojakov na službu a prinesie viaceré zjednodušenia. Stále máme napríklad veľa rôznych výnimiek. Uvedomujem si, že reálne finančné ohodnotenie v najnižších hodnotiach v ostatných troch rokoch vplyvom rozličných daní a odvodov kleslo takmer o 10 %. Základnou úlohou je, aby sme pri tvorbe a napĺňaní nového zákona mali k dispozícii primerané finančné zdroje – a teda presvedčili tých, ktorí ich rozdeľujú, že cesta, ktorou ideme, je správna. V konečnom dôsledku to pre nás bude znamenať motivovaný, fundovaný a profesionálny personál s výzbrojou a výstrojom zodpovedajúcim súčasnosti.

V poslednom období ste prijímali ocenenia za prácu našich vojakov, no riešili ste aj disciplinárne problémy...

Mal som možnosť veliť rozličným orgánickým celkom, a teda viem, že aj keď budete mať akokoľvek správne motivovaný personál, vždy sa nájde jedinec, ktorý urobí chybu. Ak by niekto tvrdil, že medzi našimi 13-tisíc vojakmi sa takýto človek nevyskytne, ani vy by ste mu neverili. Je však veľmi dôležité, aby si naši vojaci uvedomili, že svojimi prešľapmi znižujú vážnosť a meno OS na verejnosti o to viac, že naši občania nám dôverujú, no o to citlivejšie vnímajú naše zlyhania. Preto sme od jari tohto roka zaviedli centralizovaný elektronický informačný systém, pomocou ktorého na generálnom štábe monitorujeme riešenie všetkých priestupkov či mimoriadnych udalostí. Máme tak denne aktuálny prehľad, či je počínanie vojakov riešené v zmysle zákona, a o. i. sa nemôže stať, že by bol na rovnaký priestupok iný meter pre plukovníka, rotného či vojaka 2. stupňa. Viem, nie sme neomylní a som za druhú šancu, no existuje hranica, ktorá už nepustí. Som hrdý na všetkých vojakov, ktorí sa snažia plniť úlohy tak, aby sme nesklamali dôveru našich občanov a naplnili ich očakávania a očakávania vedenia štátu. Dlhodobo to dokazujeme v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a doma sme to v poslednom období dokázali tak na medzinárodnom logistickom cvičení Capable Logistician, ako aj pri pomoci občanom postihnutým záplavami na západnom Slovensku. Všetkým, ktorí sa na tom podieľali, aj touto cestou ďakujem.

Daniel Kavuliak (1978 – 2013)

Daniel Kavuliak sa narodil 28. 4. 1978 v Čadci. Mal troch súrodencov, dvoch bratov a sestru. Základnú školu absolvoval v Turzovke, kde býval a žil po celý život. V rokoch 1992 až 1996 navštevoval Stredné odborné učilište drevárske, kde sa vyučil za operátora nábytkárskej výroby a štúdium ukončil maturitnou skúškou. S vojenským povoláním sa prvý raz stretol ako študent Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši, ktorú však neukončil z rodinných dôvodov. Striedavo pracoval v odbore, v ktorom sa vyučil. V decembri 2002 sa rozhodol vstúpiť do Ozbrojených síl Slovenskej republiky do Práporu okamžitej reakcie Veliteľstva pozemných síl, kde zastával funkcie pancierovníka a zástupcu veliteľa družstva. V roku 2007 sa oženil. Vo svojej vojenskej kariére plnil úlohy aj mimo územia Slovenskej republiky vo vojenskej operácii UNFICYP na Cypre v roku 2008 a ISAF v Afganistane 2013. Čatár Daniel Kavuliak bol dobrým kamarátom, kolegom a výborným vojakom, ktorý plnil vojenské povinnosti na vysokej úrovni. Minister obrany SR čatára Daniela Kavuliaka mimoriadne povýšil in memoriam do hodnosti rotný a udelil mu najvyššie rezortné vyznamenanie – zlatú Pamätnú medailu ministra obrany I. stupňa.

S vd'akou a úctou

„Odovzdávam vám vlajku Slovenskej republiky s vd'akou a úctou,“ riekol s tou najväčšou pietou a zároveň pevným hlasom náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Peter Vojtek vo chvíli, keď zložení vlajku, ktorá ešte pred chvíľkou zakrývala rakvu padlého rotného Daniela Kavuliaka, vkladal do rúk jeho najbližších príbuzných.

„Dovoľte, aby som vám, vašim rodičom, príbuzným a priateľom v mene prezidenta Slovenskej republiky, v mene vlády Slovenskej republiky, v mene celého rezortu obrany, ako aj v mene svojom vyslovil tú najhlbšiu a úprimnú sústrasť za stratu vášho manžela, syna a brata,“ oslovil minister obrany Martin Glváč, rovnako ľudsky ako štátnicky, najbližšiu rodinu zosnulého vojaka krátko predtým, 12. júla vo farskom kostole Panny Márie v Turzovke počas jeho štátneho pohrebu s plnými vojenskými poctami.

Stále tiene nebezpečenstva

„Kysuce plačú,“ bolo započuť z úst staršej ženy, ktorá pomedzi slzy pozrela na zachmúrenú rozpršanú oblohu vo chvíli, keď pred smútočnými obradmi čestná jednotka vnášala do kostola rakvu s telom nebohého Daniela Kavuliaka.

Ten 19. júl mal byť podobný ostatným dňom. Viac ako 40-stupňové horúčavy, ostré slnko zabodávajúce sa do prižmúrených očí, prach lepiaci sa na prepotené uniformy – a zároveň jasný cieľom splniť aj v tento deň

Straty v Afganistane

Slovensko sa v júli stalo šestnástou krajinou v smutnom zozname príslušníkov ozbrojených síl, ktorí padli pri plnení povinností v operácii ISAF v Afganistane. Dovedna si už vyžiadala životy 3 348 spojencov. V roku 2012 pri útokoch teroristov z radov príslušníkov afganskej armády zahynulo 46 spojeneckých vojakov a 62 ich bolo zranených.

krajina	počet obetí
USA	2 249
Británia	444
Kanada	158
Francúzsko	86
Nemecko	54
Taliano	48
Dánsko	43
Austrália	40
Poľsko	37
Španielsko	34
Gruzínsko	27
Holandsko	25
Rumunsko	19
Česko	5
Maďarsko	2
Slovensko	1

Foto: SITA

zadané úlohy. No zároveň niekde v podvedomí aj precízne natrénované reakcie čo robiť v prípade neočakávaného útoku.

Spravidla nočné raketové ataky na kandahársku základňu sú veľkou hrozbou. Miesto ich dopadu je doslova ruskou ruletou. Slovenskí vojaci si veľmi dobre pamätajú aj na september 2011, keď takáto raketa vo vzdialenosti niekoľkých desiatok metrov doslova zatriasla slovenským táborom v Tarin Kowte. Mimoriadne nebezpečné sú aj útoky na presúvajúce sa kolóny. „Výbuch nástražného výbušného systému pod vozidlom našich holandských kolegov považujem za najkritickejší moment môjho pôsobenia v Operačnom výcvikovom a styčnom tíme v Afganistane“, spomenul podplukovník Miloš Matyáš na rok 2009. Vtedy jeden z jeho holandských priateľov zomrel, druhý po vážnych zraneniach prišiel o nohy a tretí sa dal po psychických problémoch preveliť domov. Takéto kolóny v rámci výcviku afganských vojakov pritom na striedačku s Holanďanmi sprevádzali aj Matyášovi vojaci.

Dôvera a nedôvera

Čoraz nebezpečnejšie boli v ostaných rokoch aj pre slovenských vojakov útoky zo

strany teroristov infiltrovaných do radov Afganskej národnej armády. Teda tie, ktoré sa v terminológii NATO označujú „green-on-blue“. Termín pochádza z farebného označenia na operačných mapách, do ktorých sa postavenie vlastných vojakov označuje modrou farbou a spojenci sú zakreslení zelenou. Najhoršie to bolo vlani.

Ďaleko od domova

Dvadsaťročná história slovenských ozbrojených síl neprináša len chvíle radosti a hrdosti. Počas pôsobenia v zahraničných misiách alebo pri návrate z nich zahynulo 56 príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Nezabúdame na nich a ich obeť je pre nás záväzkom.

22. apríla 1993

Rotmajster Igor Rigo, ktorý pôsobil v misii UNPROFOR, zahynul na území bývalej Juhoslávie.

27. októbra 1994

Čatár Vladimír Grman, ktorý pôsobil v misii UNPROFOR na území bývalej Juhoslávie, podľahol ťažkým zraneniam, ktoré utrpel po zlyhaní hydrauliky zdvíhacieho zariadenia.

31. mája 1996

Nadporučík Dušan Chrašč, ktorý pôsobil v prechodnej misii OSN pre Východné Slavónsko (UNTAES), zomrel po prekonanom zápale okostice.

19. júla 2001

Člen pozorovateľskej misie Európskej únie (EUMM) na území bývalej Juhoslávie pplk. Ľubomír Orság tragicky zahynul v Macedónsku, kedy jeho vozidlo nabehlo na protitankovú mínu a explózia ho vymrštila do rokliny.

11. februára 2002

V misii UNMEE prišiel o život pri autonehode desiatnik Vladimír Kollár.

15. mája 2002

Pri plnení služobných povinností na odlúčenom postavení Sekirača v rámci Česko-slovenského práporu v Kosove tragicky zahynul 28-ročný čatár Miroslav Hajdúch.

8. júna 2004

Po nepriateľskom útoku a následnom výbuchu munície určenej na likvidáciu zahynuli v operácii Iracká sloboda traja slovenskí vojaci, rotný Peter Dinga, čatár Vladimír Simonides a čatár Miroslav Frkán.

8. júna 2004

Príslušník mierových síl UNFICYP rotný Miroslav Hruška zahynul na Cypre. Pri vystupovaní z vrtuľníka prešiel k jeho zadnej časti, kde ho zachytil rotor.

19. januára 2006

Slovenské vojenské lietadlo havarovalo na severovýchode Maďarska pri obci Hejce. Lietadlo smerovalo z kosovského hlavného mesta Prištiny do Košíc a viezlo domov vojakov a inštruktorov, ktorí pôsobili v misii KFOR. Na palube lietadla bolo 43 osôb, z toho tri ženy. Tragédiu vojenského špeciálu prežil len jeden vojak.

11. novembra 2006

Rotný Rastislav Neplech tragicky zahynul počas návratu z plnenia operačnej úlohy následkom výbuchu nástražného systému pri irackom meste Al Kut.

5. októbra 2008

Pre slovenského príslušníka misie UNFICYP Alexandra Šimkoviča, ktorý zomrel na Cypre, sa stala osudnou jeho záľuba v športovom potápaní. Pri vynáraní ho zasiahol čln miestnej polície.

9. júla 2013

V Afganistane padol po teroristickom útoku čatár Daniel Kavuliak. Ďalší šiesti slovenskí vojaci pôsobiaci v operácii ISAF boli zranení.

Talibanci v afganských uniformách zákerne zabili až 62 koalíčných vojakov, čo bolo 15 % koalíčných strát. Ako teda možno partnerom z Afganskej národnej armády dôverovať? Túto otázku sme položili vlni na jar na základni Tarin Kowt podplukovníkovi Ivanovi Balogovi, ktorý tu velil 15 Slovákom, piatim Američanom a dvom Austrálčanom v rámci mnohonárodného Operačného styčného mentorovacieho tímu (OMLT). Spoločne cvičili jednu z brigád 205. zboru Afganskej národnej armády. Spýtali sme sa aj preto, lebo pol roka predtým afganský vojak zastrelil troch svojich austrálskych učiteľov. Plk. Balog odpovedal: „Sme v bojovej zóne, v priestore plnom napätia a rôznych vplyvov. Považujem to však za individuálne zlyhanie. Bolo by hrubou chybou zovše-

Foto: mjr. Milan Vanga

Taliban vraždí Afgancov

Taliban vedie vojnu proti spojencom sústredeným v operácii ISAF, ale ešte nemilosrdnejší je v boji proti vlastnému afganskému civilnému obyvateľstvu. V ten istý deň, keď terorista zaútočil na slovenských vojakov v Kandaháre, zavraždili talibanskí militanti 12 žien a 4 deti. Najmenej 17 ľudí zahynulo v utorok 9. júla na západe Afganistanu pri výbuchu bomby umiestnenej na krají cestu. Za útokom v provincii Herát stáli príslušníci hnutia Taliban, utekajúci pred hliadkou afganskej polície a armády. Pôvodným cieľom ich útoku boli vládni vojaci. Militanti pri vidieckej ceste nastražili nálož, ktorá však vybuchla vo chvíli, keď okolo prechádzala motorka s príviesnym vozíkom prepravujúcim 12 žien, štyri deti a jedného muža. Všetci pri výbuchu zahynuli, mnoho ďalších bolo ranených.

Foto: SITA

obecňovať. Hádzať toho aj tamtoho vojaka do jedného vreca. OML tímy vyškolili stovky a tisícky vojakov, ktorí sú k ANA aj ku koalíčným vojskám lojálni. Pravdaže, máme bezpečnostné pravidlá, ktoré počas výcviku dodržiavame. No musí medzi nami existovať aj dôvera. Lapidárne povedané: sú situácie, keď chodíme v prilbe a v ochrannnej veste. Mať ich na sebe stále – to by však bolo kontraproduktívne.“ Pplk. Balog pritom dodal, že oporným bodom pre odbornú spoluprácu a mentorské úsilie je vybudovať si priateľské vzťahy, ktoré sa zakladajú na dôvere. Nie je to rýchly proces. Nesmie existovať ani náznak nadradovania. „Je to skrátka nielen o vojenskom drile, ale aj o troche ľudskosti. V takomto prístupe k Afgancom sú Slováci naozaj dobrí,“ povedal nám o. i. veliteľ Operačných výcvikových a styčných tímov plukovník Anthony Leuvers na základni Tarin Kowt ešte v roku 2009. Aj preto boli Slováci v rámci OMLT a nasledujúcich poradenských MAT-tímoch (Military Advisory Teams) takí žiadani. Žiadani však boli (a sú) aj v ďalších oblastiach. „Vďaka strážnej službe Slovákov sa na našej základni cítim naozaj bezpečne. Patrí im moje najvyššie uznanie,“ zdôraznila vlani na jar veliteľka základne Tarin Kowt austrálska podplukovníčka Catherine Williams. „Na Slovákov pri vedení a riadení ochrany kandahárskej leteckej základne na vstupno-výstupnom bode 5, ako aj pri ostatných činnostiach, sme sa mohli i napriek všetkým raketovým útokom na KAF vždy spoľahnúť. Boli ste v prvej línii, a preto si vašu prácu mimoriadne vážim,“ ďakoval vtedy veliteľovi strážnej jednotky KAF kapitánovi Miroslavovi Nedúchalovi a jeho ľuďom veliteľ KAF brigády generál Scott Dennis.

Po prísnych bezpečnostných opatreniach sa v ostatných mesiacoch počet „green-on-blue“ útokov v rámci ISAF zastavil. Ako však uviedol aj minister obrany Martin Glváč, odhaliť prienik zákerného teroristu do regulárnej afganskej armády je niekedy až nemožné. „Ak sa dalo, nesnažili sme sa približovať k miestam, kde mala palebné postavenie Afganská národná armáda, ale nie vždy to bolo možné. Napokon, sú to naši partneri,“ povedal nám pred pohrebom svojho vojaka Daniela Kavuliaka podplukovník Róbert Funtaľ, veliteľ 11. mechanizovaného práporu Martin, ktorý bol v roku 2011 pol roka veliteľ slovenského kontingentu ISAF. Skúsený dôstojník, má v súčasnosti v Afganistane takmer 80 vojakov a ďalšiu rotáciu z Martina pripravuje na vyslanie. Keď sme mu spomenuli jeden zo zahraničných príkladov, keď sa po podobnej tragickej situácii rozpadla jednotka pripravujúca sa na vyslanie, podplukovník Funtaľ s pevným hlasom povedal: „Moji ľudia sú profesionáli. Smrť nášho kolehu Daniela Kavuliaka je pre nich veľká bolesť. Popri tom však vedia, čo je to hrdosť, česť a povinnosť. Ozbromené sily aj Slovensko sa na nás môžu spoľahnúť.“

Súdržnosť aj odolnosť

Desiateho júla, deň po tragickom teroristickom útoku, navštívil našich vojakov v Kandaháre predseda vlády SR Robert Fico a minister obrany Martin Glváč. Spoločne im vyjadrili sústrasť nad stratou kolegu a povzbudili ich k ďalšiemu pôsobeniu vo vojenskej operácii. Vládny špeciál zároveň dopravil telo zosnulého vojaka Daniela Kavuliaka späť do vlasti. Na Slovensko sa nevracal nijaký ďalší vojak, ktorý by pod vplyvom tejto tragickej udalosti prišiel za veliteľom alebo ministrom s tým,

Dostal slučku

Afganský policajný dôstojník Abdul Saboor sa v januári 2012 zúčastnil na spoločnej operácii s francúzskymi vojakmi v teréne, keď obrátil zbraň proti nim a spustil paľbu. Na mieste zabil štyroch vojakov, neskôr zraneniam podľahol aj piaty. Incident spôsobil, že Francúzsko začalo rýchlejšie sťahovať svojich vojakov z krajiny. Abdul Saboor sa pokúsil ujsť, no chytili ho. Považuje sa za prvého chyteného a súdeného afganského vojaka či policajta, ktorý zastrelil západných spojencov. Väčšina útočníkov unikne alebo zahynie. Abdula Sabooru v júli odsúdili afganský vojenský súd na trest smrti obesením. Proti najprísnejšiemu trestu protestovali Afganci aj niektoré západné ľudskoprávne organizácie. Taliban zasa hrozil zabitím sudcov a prokurátorov. Abdul Saboor mal podľa rodiny psychické problémy. Vysvitlo, že ho dvakrát vyhodili z polície, no aj napriek tomu ho znova prijali, čo svedčí o veľkých nedostatkoch v afganskom systéme obrany.

že na ďalšiu službu v operácii už skrátka psychicky nemá – a požiadal by o repatriáciu. Dokonca o doslúženie v rámci svojej rotácie požiadali naši štyria ľahko zranení vojaci. Podobne tomu tak bolo aj pri iných tragických udalostiach pri nasadení našich vojakov v zahraničí. Nie, nie sú to bezcitní cynici. Naopak. Plakali, smútili – no vedeli sa až obdivuhodne podporiť a „zvládnuť“ aj takéto situácie. Vzhľadom na skúsenosti niektorých zahraničných jednotiek by nebolo výnimočné, ak by sa v takejto situácii niektorí vojaci psychicky zlomili a veliteľ by rozhodol o ich repatriovaní. Alebo by sami usúdili, že na to už nemajú – a požiadali by o návrat domov. No keď minister obrany Martin Glváč ponúkol štyrom ľahko zraneným vojakom návrat na Slovensko, ich odpoveďou bolo, že chcú v operácii doslúžiť. Vráťane rotného Miroslava Staníka, ktorý pomáhal pri tragickom úmrtí našich troch vojakov v roku 2004 v Iraku a ktorého prezident SR ako prvého príslušníka ozbrojených síl vtedy vyznamenal medailou Za statočnosť.

„Naša jednotka v ISAF si uvedomuje potrebu skupinovej súdržnosti. Vládne v nej disciplína, ale zároveň v nej oproti iným armádam nie sú také veľké vnútorné hranice medzi jednotlivými hodnotnými stupňami a funkčným zaradením. Vojaci spolu po službe hrávajú hokejbal, vedia spolu poseďovať a podebatovať. Sú tu teda otvorenejšie ľudské a priateľské vzťahy, ktoré veľmi pomáhajú práve v krízových situáciách,“ povedal nám na Danielovom pohrebe prítomný vojenský psychológ, ktorý sa z ISAF vrátil len dva týždne pred tragédiou. Predtým slúžil u Martinčanov, teraz je v Žiline, preto neuvádzame jeho meno. Len slová, ktoré dodal: „Celého pol roka som sa pripravoval na to, čo by som chlapcom povedal, keby sa niečo podobné stalo aj počas mojej služby v ISAF. Všetci sme boli informovaní o úmrtiach v iných jednotkách. Je to skrátka stály tlak, s ktorým sa každý musel vyrovnávať. Preto sme spolu s vojenskými duchovnými navštevovali našich vojakov v službe aj mimo nej. Usilovali sme sa s nimi komunikovať,

aby sme to napätie uvoľňovali.“ Vojenský psychológ pritom dodáva, že vojaci sú popri psychickom tlaku vyplývajúcom z bezpečnostných rizík a z odlúčenia od rodín vystavení ešte jednej veci. Ide o znevažovanie ich služby najmä v rámci internetových diskusií. Je pre nich bolestivé, ak pomery nepoznájúci mudrlanti sediaci doma v bezpečí za svojimi počítačmi zbabelo útočia na ich hrdosť a dôstojnosť.

Neostať sám

„Požiadať o repatriáciu by bola v istých prípadoch normálna reakcia na nenormálnu situáciu, pretože aj keď vojaci pred nasadením prechádzajú prísnymi psychotestmi, nie je možné modelovať až takéto krízové momenty. To, že naši tento tlak zvládli opätovne, hovorí o ich súdržnosti a odolnosti,“ potvrdil nám vojenský psychológ z pozemných síl major Miroslav Čápek. Sám v Afganistane odsľúžil pol roka a aj preto dodal: „I vzhľadom na to že vojaci sa len ťažko so svojimi problémami môžu zdôveriť na diaľku svojim príbuzným, odporúčam im neostýchať sa hovoriť so psychológom či s vojenským kňazom. Po akútnej fáze stresu a napätia prichádza etapa vyplavovania celej psychickej záťaže, s ktorou sa môžu uvoľňovať aj iné vnútorné problémy – a vtedy je najdôležitejšie neostať v tom sám.“

Najsmutnejšia rozlúčka

„Nepamätám si ťažšiu profesijnú úlohu, ako priviezť mŕtveho vojaka alebo zúčastniť sa na udalosti, ako je pohreb príslušníka ozbrojených síl v čase, keď stojím na čele nášho rezortu,“ uviedol minister obrany SR Martin Glváč, keď 12. júla prichádzal na pohreb rotného Daniela Kavuliaka. Minister obrany pritom v priebehu dňa nariadil zabezpečiť vojenské lietadlo na prepravu príbuzných slovenského vojaka s ťažkým poranením hlavy do americkej vojenskej nemocnice pri nemeckom meste Landstuhl. „Tak, ako sa snažíme zabezpečiť maximálnu úroveň zdravotníckej starostlivosti našim zraneným vojakom, rovnako sa usilujeme vyjsť v ústrety ich príbuzným. Chceme im pomôcť zmieriť ťažkú situáciu,“ povedal minister. V nemeckej nemocnici sa pritom lieči aj ďalší slovenský vojak, ktorý má priestrel hrudníka. „Pevne veríme, že zdravotný stav oboch vojakov sa bude postupne zlepšovať. V mene všetkých príslušníkov ozbrojených síl a rezortu im želim skoré uzdravenie,“ uviedol náčelník generálneho štábu genpor. Peter Vojtek. Potom sa s veľkým smútkom minister aj generál posadili do lavice vo farskom kostole Panny Márie v Turzovke. Spolu s nimi prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Jaroslav Baška, veľvyslanec USA na Slovensku Theodore Sedgwick a ďalší smútoční hostia sa s pietou lúčili s Danielom Kavuliakom. Prišli nielen vojaci z Martina, ale „po vlastnej osi“ pricestovali desiatky ďalších. Ich pohľady boli smutné, z niektorých očí tiekli slzy. Ten, ktorý mal v ruke kyticu s nápisom „Od kamaráta Rada s rodinou“, ticho plakal... Plakali príbuzní, plakala Turzovka – aj Slovensko.

„Bol vynikajúcim profesionálnym vojakom a pri plnení svojich služobných povinností obetoval to najcennejšie – svoj život. Len veľmi ťažko sa hľadajú slová a ani mi neprináleží povedať viac. Česť jeho pamiatke!“ končil svoj príhovor minister obrany, ktorý prisľúbil príbuzným zo strany rezortu aj ozbrojených síl plnú

podporu. Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek v priebehu smútočného obradu vyhlásil rozkaz ministra obrany Slovenskej republiky Martina Glváča, ktorým čatára Daniela Kavuliaka mimoriadne povýšil in memoriam do hodnosti rotný. Minister Glváč zároveň udelil rotnému Danielovi Kavuliakovi najvyššie rezortné vyznamenanie: zlatú Pamätnú medailu ministra obrany I. stupňa. Svätú omšu celebraval ordinár Ozbroyených síl a Ozbroyených zborov SR František Rábek a ďalších päť vojenských duchovných.

Nezabudneme

Keď rakvu s telom nebohého rotného Daniela Kavuliaka vyniesli na nádvorie kostola, zaznela slovenská štátna hymna. Jedenásťčlenná čestná jednotka zložená z Danielovho 11. mechanizovaného práporu vypálila desať čestných sálv. Prezident Ivan Gašparovič, minister obrany Martin Glváč a všetci ostatní s pokorou a spoluúčasťou kondolovali najbližším príbuzným. Medzitým sa dážď upokojil. Vyšlo slnko. Smútok však zostal. Aj v srdci podplukovníka Alexandra Schobera, ktorý dnes pôsobí na generálnom štábe, pričom velil aj v Afganistane, aj príslušníkom 11. mechanizovaného práporu v Martine: „Medzi toľkými vojakmi a poddôstojníkmi by som si Daniela Kavuliaka azda nevšimol, keby nepatril k tým, ktorí sa po vždy precízne splnenej úlohe na dôvažok neopýtali, či ešte niečo treba... Skrátka, bol to aktívny, presný a službe oddaný vynikajúci príslušník ozbrojených síl. Nikdy ne neho nezabudneme.“

Nezabudne ani rotný Branislav Kontrík, Danielov kamarát z detstva a kolega z martinského práporu. Ten v kostole v rámci oficiálnej rozlúčky za všetkých vojakov povedal: „V našich radoch bude chýbať človek, ktorý odovzdal v ozbrojených silách za 11 rokov kus poctivej roboty. Dano bol skvelý človek, rozdával úsmev, dobrú náladu a každý sa na neho mohol vždy obrátiť.“ Mimo pozornosti ostatných pre nás spomenul, ako s Danom vyrastali v neďalekých bytovkách, ako spolu v detstve hrávali futbal či hokej – a ako sa jeho usmiaty a o štyri roky starší kamarát vždy vedel zastať mladších a slabších. O jeho dobrom srdci hovorí i to, že na smútočnom vankúši z význameniami za vojenskú službu bola i strieborná plaketa za dobrovoľné darcovstvo krvi. No rotného Kontríka sme sa spýtali aj to, či by si vedel predstaviť, že i on vycestuje do služby v ISAF, kde jeho priateľ položil život. Na chvíľu sa zamyslel. Potom povedal: „Ľudsky to bude isto ťažšie ako predtým. No nepochybne áno. Napokon – som vo výbere na Afganistan. Ak ma vyberú, pôjdem. Aj takto si uctím Danovu pamiatku...“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement,
mjr. Milan Vanga, SITA

O ukončení

Text: Ivo Samson
riaditeľ Inštitútu bezpečnostných
a obranných štúdií MO SR

Anglické, lepšie povedané americko-anglické bezpečnostné pojmy sú málokedy presne preložiteľné. Termín „exit strategy“, používaný dnes aj pre odchod z Afganistanu, sa dá len pri veľkom zjednodušení chápať ako útek, priznanie si prehry alebo ako vojenská porážka. „Exit strategy“, ktorá sa dostala do štandardného odborného slovníka, však v prípade Afganistanu znamená niečo iné: stratégiu ukončenia vojenských operácií, aj keď nie nevyhnutne odchod spojenec-
kých síl z danej krajiny.

Afganistan je špecifický prípad. USA tam konvenčne zaútočili preto, lebo Afganistan odmietol podniknúť čokoľvek proti medzinárodnému teroristickému holdingu zvanému al-Káida, ktorý sa prihlásil k útoku na USA. V prvých dňoch po útoku táto organizácia sľubovala ďalšie podobné akcie, 11. september bol údajne len začiatkom „krvavého kúpeľa“. Ak by sa slová medzinárodnej teroristickej siete splnili a podarilo by sa realizovať ďalšie útoky, ku konvenčnému zásahu USA a ich spojencov by zrejme nikdy nedošlo. Vtedajší americký viceprezident Dick Cheney totiž otvorene nevyklúčoval použitie zbraní hromadného ničenia (konkrétne taktických jadrových zbraní), ak by USA boli vystavené pokračujúcim atakom, ktoré by považovali za začiatok tretej svetovej vojny. Nakoniec to vlastne s poľehnaním OSN dopadlo s Afganistanom relatívne dobre. Medzinárodnému právu bolo učené zadosť rezolúciou BR OSN č. 1386 z decembra 2001, ktorá obsahovala výzvu na zriadenie ISAF a vyzvala všetky členské krajiny OSN, aby dali k dispozícii „osobné, materiálne a ostatné zdroje“ na naplnenie mandátu vyplývajúceho z rezolúcie. Napriek tomu, že to bolo NATO, kto sa rozhodol zastrešiť ISAF, sa v Afganistane od r. 2001 do r. 2013 vystriedalo do 50 členských krajín OSN. Na mandáte nič nemenilo to, že súčasne s ISAF implementovali USA a niektorí ich spojenci aj paralelnú operáciu Trvalá sloboda.

Skôr či neskôr vyvstala otázka ako preniesť zodpovednosť za bojové operácie na legálnu a legitímnu afganskú vládu, ktorá sa vďaka intervencii svetového spoločenstva ustanovila. Zjednodušene povedané, zahraničné jednotky nemohli donekonečna vykonávať činnosť náročnú na zdroje aj ľudské životy a robiť tak prácu za afganskú vládu na neurčito. Taká stratégia ukončenia nemala znamenať ukončenie vojenskej a ekonomickej podpory pre Afganistan, ktorá sa – merané pomocou „na hlavu“ – kombinovane vyšplhala na skromné, ale slušné percento z niekdajšieho Marshallovho plánu.

Dôvodom na stratégiu ukončenia neboli iba obeť na strane spojeneckých kontingentov. Do intervencie v Afganistanu vstúpil fenomén, ktorý sa po Vietname a Iraku môže nazvať „afganizáciou“, hoci za celkom iných okolností. V minulom mesiaci, v júni 2013, došlo k tomu, k čomu skôr či neskôr dôjsť muselo. Spojenci definitívne prinútili afganského prezidenta, aby pristúpil na záväznú dohodu o prevzatí zodpovednosti afganskými silami za obranu krajiny proti ozbrojenej povstaleckej opozícii regrutujúcej sa z Talibanu, al-Káidy, medzinárodných džihádistov a teroristov zabíjajúcich denne afganských civilistov.

Barack Obama použil krajne účinný prostriedok nátlaku na očividne skorumpovaného afganského prezidenta. Pohrozil, že po roku 2014 nenechajú USA v Afganistane už vôbec žiadnych vojakov, čo opäť zmenilo pôvodné plány, podľa ktorých mali aj za horizontom roka 2014 ostať v krajine zredukované počty spojeneckých vojakov, ktorí by mali na starosti predovšetkým výcvik príslušníkov afganských ozbrojených síl. Tu už však ide o otvorený konflikt medzi záujmami intervenčných, spravidla západných štátov a úsilím Afganistanu, aby ho spojenci bezpečnostne, ekonomicky a nepriamo vojensky zaistovali.

Vo svete, nielen na Slovensku, budú teraz nevyhnutne vyvstávať otázky, či investície do Afganistanu mali zmysel, keďže nikto nevie, aká bude jeho budúcnosť. Tá však v tomto prípade závisí len od toho, či Afganistan využije šancu, ktorú mu intervencia poskytla. Nemci a Japonci, Kórejčania a Grenadania – okrem iných – šancu využili.

Završenie alebo začiatok?

Vláda Slovenskej republiky 26. júna tohto roka konsenzuálne schválila Bielu knihu o obrane Slovenskej republiky. Toto strohé vyjadrenie, ktoré mnohí občania, vrátane niektorých príslušníkov rezortu obrany, nemuseli ani zaregistrovať, skrýva v sebe viac, než je zrejmé na prvé počutie.

Pre niekoho je to vyvrcholenie viacročného úsilia hľadania východiska zo začarovaného kruhu, čiže dosiahnutie cieľa. Iní to azda vnímajú iba ako ďalší dokument, ktorý nič neovplyvní, podobne ako viacero plánovacích dokumentov predtým. Faktom však je, že Biela kniha reaguje na spoločenskú objednávku riešiť kritický stav v ozbrojených silách. Prijatie tohto moderného, komplexného dokumentu vôbec po prvýkrát v histórii Slovenskej republiky zároveň

svedčí o jej schopnosti aplikovať moderné postupy strategického riadenia obrany. Biela kniha však predstavuje najmä začiatok dlhej cesty, na ktorej síce môžeme naraziť na prekážky, ale je to cesta, ktorá nás dokáže priviesť do cieľovej stanice.

Biela kniha je zároveň výsledkom konsenzuálneho prístupu -- a to nielen na úrovni rezortu obrany, ale aj v rámci širšej bezpečnostnej komunity SR. Do procesu strategického hodnotenia obrany, ktorého

produktom je Biela kniha, bola od počiatku vtiahnutá aj širšia občianska verejnosť. Do budúcnosti i to môže byť príkladom na hľadanie širšieho spoločensko-politického konsenzu v zásadných otázkach súvisiacich s obranou štátu.

Primárna zodpovednosť štátu

Kľúčovým posolstvom vo vzťahu k štátu je zvýraznenie národnej zodpovednosti za obranu Slovenskej republiky, ktorej

sa prispôsobuje celé obranné úsilie štátu. Spoločná obrana v rámci NATO nezabúva Slovensko jeho primárnej zodpovednosti za vlastnú obranu. Nejde pritom o odklon od kolektívnej obrany a návrat k individuálnej obrane. Ide o prejav národnej zodpovednosti za nás samých, ale i za spojencov v zmysle, že reťaz je len taká silná, ako jej najslabší článok. Napokon je to aj v súlade s celistvým vnímaním Severoatlantickej zmluvy, vrátane jej článku 3 požadujúceho od každého člena Aliancie aj rozvoj jeho vlastných schopností odolať ozbrojenému útoku.

Preto sa ďalší rozvoj obranného potenciálu štátu bude orientovať na uspokojenie požiadavky na vlastnú pripravenosť Slovenskej republiky bezprostredne reagovať svojím obranným potenciálom na výzvy a hrozby pre našu krajinu. Tento imperatív sa premieta aj do zámeru udržať súčasné spektrum spôsobilostí OS SR.

V tomto kontexte môžeme schválenú Bielu knihu vnímať ako určitý výraz dohody medzi vládou a rezortom obrany. Táto vyjadruje záväzok štátu vytvoriť politicko-strategický rámec dlhodobého a zdrojovo zabezpečeného rozvoja obranného potenciálu štátu, a zároveň záväzok rezortu obrany tento rámec naplňovať predovšetkým hospodárnym využívaním vyčlenených zdrojov a prostredníctvom racionalizácie a zefektívňovania vlastnej činnosti.

Občan na prvom mieste

Z pohľadu občana Biela kniha o obrane potvrdila, že bezpečnosť občanov, ochrana ich životov, zdravia a majetku, a to nielen pri vojenských ohrozeniach, bude zmyslom obrany štátu a základom legitimacy existencie ozbrojených síl. To našlo svoj výraz aj v zámere posilniť akcieschopnosť OS SR pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a technologických havárií na území Slovenska. Biela kniha zároveň rieši problematiku obrany ako vec verejnú, spočívajúcu vo vedení otvoreného dialógu s občanmi rešpektujúc na jednej strane úlohu bezpečnostnej garancie zo strany štátu občanom a na strane druhej reflektujúc objektívne potreby ozbrojených síl. V tomto kontexte môžeme považovať Bielu knihu tiež za dohodu s občanmi štátu o pokračovaní tohto dialógu s cieľom vytvárania povedomia spolupatričnosti a spoločného záujmu a zodpovednosti všetkých za obranu.

Spolahlivý spojenec

Pre okolitý svet je kľúčovým posolstvom Bielej knihy, že strategické smerovanie Slovenskej republiky zostáva zachované. Naša obranná politika sa bude naďalej realizovať v kontexte euroatlantickej spolupatričnosti a obrana zabezpečovať s využitím kolektívnej obrany. Slovenská republika sa hlási k napĺňaniu úloh vyplývajúcich zo zmluvných a strategických dokumentov NATO a EÚ.

Biela kniha potvrdzuje, že Slovensko je a bude spoľahlivý spojenec a dôveryhod-

ný partner, čo vyžaduje znášanie spravodlivého podielu v rámci kolektívneho obranného úsilia a zodpovedný prístup k záväzkom v medzinárodnom prostredí. Projekcia rozvoja obranných spôsobilostí Slovenskej republiky, schválená v Bielej knihe je harmonizovaná so záväzkami prijatými v rámci NATO, tzv. národnými cieľmi a počíta aj s intenzívnejšou medzinárodnou spoluprácou. Rozvojová stratégia predpokladá udržať reálny vklad Slovenskej republiky do napĺňania úrovne ambícií NATO a rozvoja obranných spôsobilostí EÚ. V tomto kontexte Biela kniha potvrdila i základné vymedzenie budúcej

Základnou podmienkou dosiahnutia požadovaných spôsobilostí je modernizácia výzbroje, techniky, materiálu a komunikačných a informačných systémov.

politicko-vojenskej ambície Slovenskej republiky, ktorá sa komplexne zafinancuje v novej Obrannej stratégii Slovenskej republiky.

Naplniť kvalitatívne aspekty

Z hľadiska príslušníkov rezortu obrany je kľúčovým posolstvom, že transformačný cieľ ozbrojených síl zostáva zachovaný. Biela kniha však odporúča zmeniť postup, metódy a podmienky jeho dosahovania. Základnými piliermi transformácie však budú naďalej rozvoj personálu previazaný s cieľnou modernizáciou techniky ozbrojených síl.

Základnou metódou rozvoja spôsobilostí OS SR bude komplexná vnútorná transformácia taktických jednotiek v súlade so štandardmi NATO. Tá bude komplexným procesom vzájomne previazaných a podmienených zmien v jednotlivých oblastiach od materiálneho zabezpečenia, cez doktríny, organizačné štruktúry, výcvik, prípravu lídrov a vzdelávanie, personál, až po infraštruktúru a napokon interoperabilitu.

Motivácia pre všetkých

Národná zodpovednosť aplikovaná v stratégii rozvoja našla svoj odraz aj v zastavení plošného znižovania počtov profesionálnych vojakov. Kvalita a pripravenosť personálu sú kľúčovými predpokladmi naplnenia zámerov každej úspešnej organizácie. V tomto kontexte sa upravujú podmienky služby profesionálnych voja-

kov. Nové nastavenie kariérneho systému v kombinácii so zmenami osobitného sociálneho systému vojakov, realizovanými aj v záujme jeho stabilizácie v dlhodobom horizonte, bude zamerané na stabilizáciu kvalifikovaných a skúsených profesionálnych vojakov. A to predovšetkým vo veliteľskom zbore a v špecifických odbornostiach. Nové pravidlá by mali zvýšiť aj atraktivnosť krátkodobých kontraktov. Alternatívne formy doplňovania ozbrojených síl na plnenie úloh v stave bezpečnosti by mali zlepšiť situáciu aj v oblasti personálnych zdrojov pre potreby mobilizácie na obranu štátu.

Cielená modernizácia

Základnou podmienkou dosiahnutia požadovaných spôsobilostí je obmena, resp. modernizácia výzbroje, techniky a materiálu, a komunikačných a informačných systémov. Jej realizácia sa predpokladá v dvoch fázach. Do konca roka 2015, pri stabilizovanom rozpočte, bude popri dokončení už rozpracovaných menších projektov prioritou výzbrojiť prápor pozemných síl viacúčelovými taktickými vozidlami. Zároveň budú vypracované projekty obmeny hlavných druhov výzbroje, techniky a materiálu, ku ktorým prijme rozhodnutia vláda Slovenskej republiky vrátane možnosti vyčlenenia dodatočných zdrojov nad rámec kapitoly ministerstva obrany. V období rokov 2016 – 2024, keď sa predpokladá zvýšenie úrovne obranných výdavkov v závislosti od vývoja verejných financií, bude prioritou prezbavenie mechanizovanej brigády, a vykoná sa postupná obmena hlavných druhov výzbroje, techniky a materiálu podľa rozhodnutí prijatých vládou Slovenskej republiky.

Významné bude, že aj zdroje uvoľnené racionalizáciou štruktúr a zefektívňovaním činnosti prostredníctvom optimalizovaného systému obranného plánovania pôjdu do modernizačných projektov.

Implementácia

Schválením Bielej knihy sa proces strategického hodnotenia obrany nekončí, ale prechádza do svojej implementačnej fázy. Kľúčovými bodmi postupnej implementácie budú v období do konca roka 2015 aktualizácia Obrannej stratégie Slovenskej republiky a vypracovanie koncepcie rozvoja systému obrany štátu a ďalších koncepcných i plánovacích dokumentov. Tiež úprava legislatívy, príprava projektov obmeny hlavných druhov výzbroje, techniky a materiálu a racionalizácia štruktúr rezortu obrany. Treba zdôrazniť, že úspešnosť Bielej knihy nebude história hodnotiť podľa toho, že sa ju podarilo schváliť vládou SR, ale od úrovne jej implementácie do reálneho života a to bude vo veľkej miere závisieť od nás všetkých.

Text: Ing. Marián Božík, Mgr. Michal Kohút
Skecia obrannej politiky MOSR

Foto: Jozef Žiak

CAPABLE LOGISTICIAN 2013

Najväčšie logistické cvičenie

Najväčšie logistické cvičenie NATO za posledné desaťročie Capable Logistician 2013 (Spôsobilý logista) sa uskutočnilo od 8. do 26. júna na Slovensku vo Vojenskom obvode Výcvikového priestoru Lešť a na letisku Sliač. Vyvrcholilo 20. júna dynamickými ukážkami. Zhliadli ich aj čestní hostia: prezident SR Ivan Gašparovič, minister obrany SR Martin Glváč, jeho český kolega Vlastimil Pícek, náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojteka, náčelník GŠ AČR generálporučík Petr Pavel.

Nechýbal medzi nimi ani zástupca predsedu Vojenského výboru NATO generálporučík Walter Gaskin, predseda Vojenského výboru Európskej únie generál Patrick de Rousiers a zástupca generálneho tajomníka NATO pre obrannú politiku a plánovanie Hüseyin Diriöz a mnohí ďalší hostia.

Medzinárodná spolupráca

Prezident Ivan Gašparovič vyjadril potešenie, že vojaci toľkých krajín vedú spolupracovať pri plnení úloh cvičenia. Spomínanú skutočnosť zdôraznil aj minister obrany Martin Glváč. Zároveň pripomenul: „Pre nás to má ešte osobitný význam, a to je propagácia tohto jedinečného výcvikového zariadenia, ktoré chceme ešte dobudovať, aby sme ho mohli viac ponúkať zahraničným armádam a iným zložkám na výcvik, pretože cvičísk takéhoto rozsahu je v Európe málo,“ povedal šéf slovenského rezortu obrany.

“Aby sme si overili, ako sme schopní vôbec spolupracovať v rámci mnohonárodných operácií pod velením NATO, musíme cvičiť,” pripomenul riadiaci cvičenia plukovník Miroslav Pelikán, ktorý je zároveň riaditeľom Medzinárodného logistického koordinačného centra (MLCC) so sídlom

v Prahe, ktoré bolo organizátorom cvičenia. Podľa neho jedným z cieľov cvičenia na Slovensku je tiež otestovať, či tzv. štandardizačné dohody v rámci Aliancie, ktoré sa aplikujú v každej logistickej oblasti, sú stále platné, alebo či je potrebné ich nejakým spôsobom zmeniť.

Jeho zástupca plukovník Jozef Ševčík konštatoval, že hlavným zámerom cvičenia bolo testovať a rozvíjať kolektívne riešenia pre oblasť logistiky, posúdiť interoperabilitu systémov, služieb a vybavenia, ako aj štandardizáciu postupov pre súčasné i budúce operácie. Napríklad aj v takých dôležitých oblastiach ako je palivo, munícia, údržba, vyslobodzovanie a opravy techniky, ťažba, úprava a uskladnenie pitnej vody, ale aj preprava a manipulácia s materiálom. Precvičila sa aj schopnosť zásobovania potrebným materiálom a muníciou cvičiace mnohonárodné jednotky vzdušnou cestou, pomocou slovenských a českých vrtuľníkov.

Inteligentná energia

Cvičenie v Lešti otestovalo aj technológie budúcnosti (tzv. inteligentnú energiu Smart Energy). Napríklad aj to, či si dokážu vojaci v zahraničnej misii vyrobiť elektrinu a vodu zo vzduchu. Podľa vedúcej mnohonárodného tímu pozostávajúceho z odborníkov z Nemecka, Veľkej Británie, USA a Holandska Dr. Susanne Michaelis sa cvičenie snažili využiť na odporúčanie konkrétnych projektov na posilnenie interoperability a energetickej účinnosti a efektívnosti v prostredí NATO. Ide napríklad o využitie inteligentného generátora energie, solárnych a veterných generátorov elektrickej energie či LED osvetlenia.

Nie náhodou, veď predpokladom úspechu zahraničných misií a operácií je dokonalá logistika vrátane zabezpečenia inteligentných energií či vody. Vyslané jednotky spotrebujú množstvo pohonných hmôt a finančných prostriedkov na výrobu energií, navyše to všetko treba k vojskám dopraviť. Francúzska armáda predstavila zariadenie, ktoré za hodinu vyrobilo štyritisíc litrov pitnej vody z jazera, v ktorom cvičí ťažká technika (obdobné úpravne

mali na cvičení aj nemeckí a americkí vojaci). Britská armáda zase testovala technológiu, ktorá vyrába vodu zo vzduchu. Na pohľad nenápadné zariadenie vo veľkosti mrazničky dokáže v závislosti od teploty a vlhkosti vzduchu vyrobiť dvadsať litrov pitnej vody za hodinu zo vzduchu (za deň tak dokáže zabezpečiť vodou minimálne dve čaty). Ďalšou „vychytávkou“ bol generátor, ktorý zachytáva straty pri výrobe energie a uchováva ich v batériách. Takto sa ušetrí takmer tretina nafty z klasického generátora. Nemecká armáda zase dokáže vyrábať zo vzduchu, presnejšie z vodíka, energiu. Druhotným produktom ich zariadenia je pitná voda.

Holandania upúťali solárnymi kolektormi, prehodnenými cez vojenský stan. Plukovník Renes pripomenul, že systém vyrobili čisto na vojenské účely a používali ho v Afganistane. Kolektory pripomínajúce gumené pásy sú síce menej efektívne ako klasické, ale ich inštaláciu vo vojnovnej zóne zvládnu šiesti vojaci. Návratnosť investície odhadol na deväť mesiacov. Navyše pri útoku nehrozí poranenie od skla.

Na cvičení Capable Logistician 2013 sa zúčastnilo približne 1 700 príslušníkov ozbrojených síl z 35 členských krajín NATO a partnerských krajín NATO. Úloha zabezpečiť komunikáciu cvičiacich z hľadiska dátových a hlasových služieb pripadla práve špecialistom zo základne mobilných KIS z Ružomberka. Zabezpečenie hlasovej komunikácie pre cvičiacich prebehlo inštalovaním bunkovej stanice systému Sitno, ktorý používa aj integrovaný záchranný systém SR. Bunková stanica bola zriadená na kóte 1021,5 Priečne bralo integráciou do kontajnera MSU-2 a prepojením do rezortnej dátovej siete. Komunikácia pre cvičiace jednotky vo VP VO Lešť bola zabezpečená po celý čas rádiovými terminálmi Sitno, ktoré poskytla Základňa mobilných KIS.

Spoločná vrtuľníková jednotka

Cvičenie bolo rozdelené do viacerých funkčných oblastí a jedna z nich bola HELI UNIT, do ktorej boli začlenené dva

slovenské vrtuľníky Mi-17 a dva české Mi-171. Počas cvičenia táto vrtuľníková jednotka plnila rôzne operácie súvisiace s prepravou materiálu v podvesoch a prepravou personálu. Slovenské vrtuľníky sa taktiež zúčastnili na nácviku hasenia požiaru s použitím BAMBI vakov. Okrem uvedených úloh sa podieľali na vykonávaní rekognoskačných letov. V priebehu VIP dňa pre oficiálne pozvaných hostí bola vrtuľníková jednotka posilnená o ďalšie dva vrtuľníky Mi-17 z vrtuľníkového krídla Prešov. Zo vzduchu si tak hostia mali mož-

nosť prezrieť cvičiace jednotky. Prešovskí piloti teda predviedli úzku spoluprácu s logistami na zemi. Počas cvičenia nalietali takmer 50 hodín, prepravili 306 ľudí a približne 30 ton materiálu.

Na tom, aby vyše 600 kusov techniky, ktorá sa zúčastnila na cvičení, bolo vždy pripravených na použitie, mal veľkú zásluhu nemecký poľný sklad PHM, ktorého súčasťou je aj špičkové laboratórium na kontrolu paliva (najmä leteckého). Veliteľ skladu nadporučík Alessio Fiorentino pripomenul, že osádka laboratória má za sebou už trojnásobnú účasť v operácii ISAF v Afganistane. Kontroluje palivo ešte predtým, kým sa prečerpá z automobilových cisterien do zásobníkov. Palivo pre vojenskú techniku uskladňovali aj príslušníci maďarského skladu pod vedením kapitána Gergelyho Besényiho. Bola to však širšia medzinárodná spolupráca. Pri práci im pomáhali aj americkí vojaci. Výdaj paliva do motorových vozidiel zasa zabezpečovali okrem nich i litovskí vojaci.

Poľný muničný sklad

Bez munície by vojaci v reálnej operácii mohli len veľmi ťažko plniť svoje úlohy. Aj v tejto oblasti sa naplno prejavila medzinárodná spolupráca. Veď prevádzku muničného poľného skladu postaveného podľa štandardov NATO zabezpečovali spoločne vojaci z Čiech, Slovenska, Rakúska a Francúzska. Úlohy plnili pod velením českého majora Jaroslava Ungera. Ten bol so svojím medzinárodným tímom veľmi spokojný. V muničnom sklade rakúski vojaci predviedli aj diaľkovo ovládaný nakladač.

Jeho slovenský kolega major Milan Škitka približuje úlohy, ktoré plnili každý deň počas cvičenia: „Ide o príjem a výdaj munície. Tá sa privážala i odvážala k jednotkám nielen pozemnou, ale aj vzdušnou cestou. Zabezpečovali ju slovenské a čes-

ké vrtuľníky, ktoré ju prevážali v podvese. Po zhoršení bezpečnostnej situácie si musel medzinárodný tím poradiť aj s evakúáciou skladu. Za slovenskú stranu plnili v muničnom sklade úlohy predovšetkým príslušníci topoľčianskeho práporu logistickej podpory.“

Pôsobenie vojenskej logistiky počas vojenskej operácie sa uskutočňuje prostredníctvom logistických operácií. Inak tomu nebolo ani počas cvičenia Capable Logisticians 2013. Spomínané operácie riadila a velila im Spoločná logistická podporná skupina (Joint Logistics Support Groupe – JLSG) pod vedením talianskeho plukovníka Maurizia Iacoma. Jeho zástupcom bol plukovník Ján Žarnovický, ktorý je veliteľom Spoločnej logistickej podpornej skupiny v Trenčíne a náčelníkom štábu skupiny bol český plukovník Jaroslav Schöň.

Úlohou JLSG je okrem velenia a riadenia s využitím logistických softvérových nástrojov a dátovej siete maximálne zefektívniť použitie logistických síl a prostriedkov v priebehu mnohonárodných operácií.

„JLSG je na cvičení zodpovedná za množstvo vecí, počnajúc prijatím jednotiek. Treba ich vybaviť potrebným materiálom, ktorý je dopravený prostredníctvom strategickej prepravy a pripraviť ich na presun do priestoru nasadenia. Ďalšou úlohou je zabezpečiť bezproblémovú koordináciu celkového logistického zabezpečenia pre celý priestor operácie. Teda pre každého vojaka zaistiť dopravu, materiál, stravu, ale napríklad aj dostatok pitnej vody, munície či PHM do techniky. Všetko, aby mohla operácia plynúlo prebiehať. Úlohou nášho veliteľstva bolo zabezpečiť koordináciu činnosti jednotlivých podriadených mnohonárodných jednotiek, aby sa v správnom čase dostalo ku každej jednotke a vojakovi potrebné lo-

gistické zabezpečenie“, zdôraznil plukovník Žarnovický.

130-tisíc jedál

Celý priestor cvičenia, ako aj ochranu konvojov zabezpečovala Mnohonárodná jednotka vojenskej polície NATO (MNM-PBN), ktorú tvorili vojenski policajti z Poľska, Českej republiky, Chorvátska a Slovenska. Pod velením mnohonárodného práporu, českého podplukovníka Romana Gotfrieda plnili počas cvičenia mnohé úlohy. Okrem zabezpečenia celého priestoru cvičenia ochraňovali konvoje, zaisťovali kontrolu osôb a techniky. Zástupca riaditeľa slovenskej vojenskej polície plukovník Vít Gabrhel približuje, že zo strany našej Vojenskej polície sa na cvičení zúčastnili predovšetkým príslušníci jej prešovského útvaru. Veľký kus práce naši vojenski policajti odvedli aj pri sprevádzaní početných konvojov so zahraničnými účastníkmi cvičenia. Ukončenie cvičenia pre nich neznamenal oddych. Ten nastal, až keď splnili úlohy pri odchode zahraničných účastníkov cvičenia zo Slovenska.

O rozsahu Capable Logistician 2013 podľa zástupcu riadiaceho cvičenia plukovníka Jozefa Šestáka svedčí aj to, že v troch hlavných kuchyniach pripravili vyše 130-tisíc jedál pre cvičiace jednotky. Vojaci zároveň dostávali po tri litre pitnej vody, veď posledný týždeň cvičenia bol poznamenaný doslova tropickými teplotami. Na letisku Sliač bola umiestnená poľná pekáreň z Hlohovca.

„Na cvičení sme si vyskúšali možnosti našich opravárenských, prepravných a mnohých ďalších kapacít a ich spoluprácu v medzinárodnom prostredí. To bolo pre

naš veľkou výzvou. Som rád, že aj samotné cvičenie potvrdilo, že naši vojaci dokážu plniť náročné úlohy. Vybuďovali sme funkčné prijímacie stredisko, cez ktoré prešli všetci cvičiaci z 35 krajín a 14 organizácií. Okrem iného sme zabezpečovali pranie pre jednotky. Využili sme poľnú práčovňu z nasaditeľného modulu, ktorá je umiestnená v Taliansku. Naši vojaci sa vycvičili v jej obsluhu a úspešne plnili úlohy. Zabezpečili sme aj rozvinutie belgickej práčovne. Výrazom ďalšej medzinárodnej spolupráce je, že naši vojaci varia

spoločne s nemeckou poľnou kuchyňou. Na cvičení sa využívali aj sprchy belgickej armády. Logistické cvičenie nám názorne ukázalo, aké vybavenie a zabezpečenie majú naši spojenci v NATO, ale aj ostatné krajiny a ako je možné tieto kapacity spoločne užívať, pretože nie všetky krajiny si ich dovoľia budovať“ konštatoval zástupca riadiaceho cvičenia Capable Logistician 2013 plukovník Jozef Ševčík.

Text: Jozef Žiak

Foto: Jozef Žiak, Ivan Kelement

Podakovanie za pomoc

Predsa vlády Robert Fico a minister obrany Martin Glváč 26. júna na pôde Úradu vlády SR podakovali vojakom za pomoc pri záplavách a odstraňovaní ich následkov. „Ďakujem všetkým vojakom za ich profesionálnu prácu, ktorú vykonávali počas povodní. Maximálnym nasadením pomáhali, aby sa predišlo vzniku ďalších škôd,“ uviedol minister. Medzi desiatkou prítomných zástupcov Ozbroyených síl SR boli príslušníci Štábu pre riadenie operácií GŠ OS SR i vojaci z posádok Bratislava, Sereď, Nitra a Kuchyňa. Počas záchranných prác evakovali ľudí i materiál, plnili vrecia s pieskom, spevňovali hrádze, prepravovali obyvateľov, stravu a pohonné hmoty. Po opadnutí vody pomáhali pri nakladaní naplaveného odpadu.

Spomienka v Darney

Štátny tajomník Miloš Koterec 30. júna vo francúzskom Darney pripomenul udalosti pred 95 rokov, ktoré prispeli k uznaniu nezávislosti budúcej Československej republiky. „Na tomto mieste bola prvý raz uznaná Československá republika. Stalo sa tak z pozície Francúzska a na základe toho ju uznali Veľká Británia, USA aj Taliansko. Vzápätí bola neformálne menovaná prvá vláda,“ uviedol štátny tajomník na mieste, kde 30. júna 1918 odovzdal francúzsky prezident Raymond Poincaré bojovú zástavu 21. streleckému pluku československých dobrovoľníkov. Štátny tajomník v Darney navštívil aj Československé historické múzeum a jeho 84-ročnému riaditeľovi André Pirotovi, ktorý tu pôsobí 50 rokov, odovzdal pamätnú medailu.

Rozlúčil sa Pavol Maslík

Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek sa 26. júna za účasti náčelníka Štábu pre operácie GŠ OS SR brigádneho generála Jindřicha Jocha a náčelníka Štábu pre podporu operácií brigádneho generála Juraja Krištofoviča stretol s brigádnym generálom Pavlom Maslíkom, ktorý od roku 1997 pôsobil ako riaditeľ Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť. Pri príležitosti skončenia jeho služobného pomeru mu generálporučík Vojtek udelil pamätnú medailu náčelníka Generálneho štábu Ozbroyených síl Slovenskej republiky III. stupňa a poďakoval za výbornú profesionálnu prácu v prospech OS SR.

Večný vojak sa vrátil

Slávnostnou ceremóniou uloženia telesných pozostatkov Ladislava Škultétyho - Gabriša v jeho rodnom Mojtíne sa 27. júna ukončila posmrtná púť najdlhšie slúžiaceho vojaka na svete. Za účasti predstaviteľov diplomatického zboru a zástupcov ozbrojených síl Maďarska, Rumunska, Rakúska i Slovenska zástupcovia obce v Mojtíne pochovali telesné pozostatky ich slávneho rodáka. Podľa náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Vojteka by sme ťažko v histórii našli vhodnejší symbol oddanosti, než akým bol Ladislav Škultéty - Gabriš.

Prezident zapožičal názov

Sedemnásteho júna na nástupe pred príslušníkmi práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Rožňava veliteľ práporu podplukovník Oliver Toderiška vyhlásil Rozkaz prezidenta SR č. 3/2013 o zapožičaní historického názvu Vojenskému útvaru 7945. Práporu RCHBO bol za jeho úspešné nadväzovanie na tradície vojenských útvarov dislokovaných v Rimavskej Sobote a Rožňave zapožičaný historický názov Gemersko-malohontský prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany.

Skončila 5. KRZ Nemšová

V priestoroch kasárni 5. kartoreprodukčnej základne (5. KRZ) v Nemšovej sa 28. júna uskutočnil slávnostný nástup pri príležitosti ukončenia činnosti útvaru po 56 rokoch. Zúčastnili sa na ňom veliteľ Síl výcviku a podpory OS SR brigádny generál Ľubomír Svoboda, náčelník štábu SVaP plukovník gšt. Martin Stoklasa, zástupcovia miestnej samosprávy a ďalší. Veliteľ 5. KRZ podplukovník Tibor Hamar oboznámil prítomných s históriou a úlohami útvaru. Brigádny generál Svoboda poďakoval vojakom a zamestnancom za dlhoročnú kvalitnú prácu. Súčasťou nástupu bolo odovzdanie medailí za vernosť OS SR I. a II. stupňa, odznakov náčelníka Generálneho štábu OS SR II. triedy a pamätných odznakov veliteľa síl výcviku a podpory.

Obnovili historický nápis

Nápis VERBA na stene jednej z budov na Štúrovej ulici v Bratislave nie je výčinom sprejerov, ale kódom Červenej armády, ktorá oslobodzovala Bratislavu. Ženijné jednotky takto označovali preverené objekty. Podobných nápisov bolo v Bratislave viac, no z rôznych dôvodov zanikli. Nápis VERBA na jar tohto roku zrekonštruoval reštaurátor Juraj Gregorek, a tak ostáva autentickým odkazom oslobodzovania nášho hlavného mesta. Veľvyslanectvo Ruskej federácie a bratislavské Staré mesto znovuodhalením nápisu pripomenuli 22. jún 1941, keď hitlerovské Nemecko vierolomne napadlo Sovietsky zväz.

(pv)

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Slovenský nosič MAN HX

Nosič nadstavby
MSU-1 s prídavným
pancierovaním
kabíny

Značka MAN patrí aj v oblasti obranných technológií k jedným z najrozšírenejších nákladných vozidiel. Viac ako 60 000 rôznych typov vozidiel tejto nemeckej značky sa využíva v členských štátoch NATO. V slovenských ozbrojených silách najnovšie slúžia aj modely HX 8x8 vo vyhotovení nosičov špeciálnych nadstavieb.

Nákladné automobily na podvozku MAN HX 32.440 BB s valníkovou nadstavbou a úchytními pre kontajnery sú schopné efektívne pôsobiť nielen na území Slovenska, ale najmä v zahraničných operáciách. Tento faktor bol plusom pri rozhodovaní pre túto značku. Je najrozšírenejšia medzi ťažkými nákladnými vozidlami v európskych armádach, takže sa minimalizujú logistické a servisné náklady.

Špeciály HX (odvodené z modelov TGA) spájajú v sebe spoľahlivosť odskúšaných komerčne vyrábaných komponentov a najmodernejších obranných technológií. Preto sa považujú za jedny z najspoľahlivejších vozidiel s vysokou životnosťou a najlepšou hospodárnosťou vo svojej triede. Ozbrojené sily pri ich nasadení môžu ťažiť zo širokej siete autorizovaných servisných stredísk MAN, ktoré sú schopné poskytnúť odborný, rýchly a stabilný servis s originálnymi náhradnými súčiastkami do 24 hodín takmer po celom svete.

Nosič MAN HX 32.440 8x8 patrí do zostavy mobilného a komunikačného systému MOKYS a je určený na prepravu výmennej nadstavby MSU-1 (mobilný

spojovací uzol). Slovenský MAN HX vo vyhotovení PV1 umožňuje prepravu kontajnerov ISO 1C a 1D (s úchytními podľa STN ISO 668) a prepravu nebezpečných materiálov podľa dohody ADR triedy EXII, AT prípadne FL. Dokáže pôsobiť v náročných klimatických podmienkach od -46°C do $+63^{\circ}\text{C}$ a v ťažko priechodnom teréne – na

piesku, nespevnených poľných a lesných komunikáciách.

Opis podvozka

Koncepcia štvornápravového vozidla vychádza z klasického pozdĺžnikového rámu z vysokopevnostnej ocele, ktorý je spojený priečnymi vzperami. Pevné

TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE MAN HX 32.440 8x8

Výkony:

Zdvihový objem motora

Výkon motora

Max. / min. rýchlosť

Uhol stúpania / bočný sklon

Prekonanie priekopy

Predný / zadný nájazdový uhol

Obrysový priemer zatačania bez reťazí

Hĺbka brodenia

Rozmery a hmotnosti:

Celková dĺžka / šírka

Výška hornej strany kabíny, nenaložené

Svetlá výška vpredu / vzadu

Celková povolená hmotnosť

Hmotnosť podvozku s kabínou

Užitočná hmotnosť

Celková povolená hmotnosť prívesu

Celková povolená hmotnosť súpravy

Pneumatiky

10 518 cm³

324 kW (440 k) pri 1 900 ot./min

89 km/h / 3 km/h

68 % / 40 %

2,30 m

35° / 46°

28,7 m

0,75 m až 1,5 m (s prípravou)

9 963 mm / 2 550 mm

3 130 mm

375 mm / 328 mm

33 000 kg

15 100 / 16 600 kg

17 900 / 16 400 kg

max. 8 000 / max. 30 000 kg

40 000 / 63 000 kg

395/85 R20, jednoduchá montáž

nápravy sú odpružené vpredu parabolickými, vzadu lichobežníkovými listovými pružinami a zabezpečujú stabilnú svetlú výšku aj pri maximálnom prepružení. Predné nápravy majú teleskopické tlmiče pruženia a zadné priečne torzné stabilizátory. Konštrukcia pruženia je do značnej miery odolná voči strelám z ľahších zbraní. Poháňané sú všetky kolesá, s možnosťou odpojenia pohonu predných náprav v rozdeľovacej prevodovke. Diferenciály sú vybavené elektro-pneumaticky ovládanými uzávierkami, ich zapnutie signalizujú kontrolky na schéme pohonného reťazca na palubnej doske. Zapnutie uzávierky diferenciálu prednej nápravy je tiež spojené so zvukovým tónom. Nápravy s hypoidným redukčným prevodom v strede nápravového mostu a planetovými redukčnými prevodmi v kolesách umožňujú zníženie hmotnosti nápravy a zvýšenie svetlej výšky podvozka. Vozidlo disponuje automatickým ovládaním zmeny tlaku vzduchu v pneumatikách aj počas jazdy.

Pohonný reťazec

MAN HX poháňa radový šesťvalcový kvapalinou chladený motor s preplňovaním turbodúchadlom s medzichladičom plniaceho vzduchu a systémom vstrekovania paliva Common Rail druhej generácie. Plní emisnú normu Euro 4 s využitím systému EGR bez potreby používania prídavnej kvapaliny AdBlue. Má nezávislé teplovodné kúrenie na predohrev chladiacej kvapaliny motora. Chladiaci systém riadený termostatom a vstup vzduchu sa nachádzajú na vrchu rámu za kabínou, čo ich chráni pred nečistotami a umožňuje bezpečné brodenie. Použitá je 12-stupňová automatizovaná prevodovka MAN TipMatic. Automatizované radenie prevodových stupňov je možné v troch voľiteľných režimoch dopredu (cestný, terénny a manévrovací) a dvoch režimoch dozadu (cestný a manévrovací). Vodič môže tiež využiť manuálne sekvenčné radenie páčkou pod volantom. Zaradený prevodový stupeň sa zobrazuje na displeji prístrojového panelu. Bezpečnosť posádky a nákladu pri jazde zabezpečuje elektronický brzdný systém MAN BrakeMatic so zosilnenou motorovou brzdou EVB (patent MAN) a systém na rozbeh do kopca Hill Holder. Vozidlo má reguláciu a obmedzovanie rýchlosti jazdy FGR a FGB aj s tempomatom. Na uľahčenie cúvania je vybavené širokouhlou kamerou na konci rámu a monitorom v kabíne vodiča.

Kabína vozidla

Vozidlo používa vojenskú trambusovú kabínu pre tri osoby. Samozrejماً je klimatizácia a nezávislé vykurovanie. Kabína sa hydraulicky sklápa dopredu. Pre nižšie náklady na opravy má delené čelné sklo, na transport má strechu jednoducho odnímateľnú modulárnu koncepciu. Pneumaticky odpružené sedačky majú integrované bezpečnostné pásy, sú certifikované a schválené. Tretie sedadlo disponuje sklápačným operadlom. Na streche je pozorovací poklop s priemerom 800 mm, nad ním je možná lafetácia manuálnej alebo automatickej zbraňovej stanice. V úložných priestoroch je miesto aj pre dva zásobníky ku guľometu po 500 nábojov. Dôležité sú úchyty na tri osobné zbrane posádky vozidla (Sa vz. 58), odkladacie priestory na uloženie špeciálneho vybavenia (odmorovacie súpravy, komunikačné a navigačné prostriedky). Vnútri kabíny sú zásuvky na 12 V a 24 V. Osvetlenie kabíny zabezpečujú dve 10 W svietidlá, posádka má tiež dve bodové osvetlenia po 21 W na čítanie. V opcii je možné doplniť vozidlo inštaláciou rušičiek nástražných výbušných systémov či maskovacím vnútorným zeleným osvetlením.

V zadnej časti sa nachádza cúvacia kamera

rované bezpečnostné pásy, sú certifikované a schválené. Tretie sedadlo disponuje sklápačným operadlom. Na streche je pozorovací poklop s priemerom 800 mm, nad ním je možná lafetácia manuálnej alebo automatickej zbraňovej stanice. V úložných priestoroch je miesto aj pre dva zásobníky ku guľometu po 500 nábojov. Dôležité sú úchyty na tri osobné zbrane posádky vozidla (Sa vz. 58), odkladacie priestory na uloženie špeciálneho vybavenia (odmorovacie súpravy, komunikačné a navigačné prostriedky). Vnútri kabíny sú zásuvky na 12 V a 24 V. Osvetlenie kabíny zabezpečujú dve 10 W svietidlá, posádka má tiež dve bodové osvetlenia po 21 W na čítanie. V opcii je možné doplniť vozidlo inštaláciou rušičiek nástražných výbušných systémov či maskovacím vnútorným zeleným osvetlením.

Ďalšie špecifiká

Slovenský MAN HX má možnosti pasívnej i aktívnej obrany. V prvom prípade má k dispozícii kity s prídavnou balistickou a protimínovou ochranou (MAC - Modular Armoured Cabin) s úrovňou Level 2/2a podľa STANAG 4569. Montáž prídavného pancierovania je možná aj v poľných podmienkach s pomocou manipulačnej ruky alebo ľahkého žeriavu. Druhým prvkom sú súpravy zadymovacieho zariadenia GALIX, ktoré umožňujú vytvoriť multispektrálnu dymovú clonu, aby mohlo vozidlo pred nepriateľom bezpečne uniknúť. Aktívnu ochranu vozidla zabezpeču-

je paľba zo zbrane PKT kalibru 7.62 mm, lafetovanej na streche vozidla. Strelec môže manuálne páliť aj počas jazdy. MAN HX má potlačené vyžarovanie elektromagnetických vln. Vozidlo môže prekonať zamorené územia s použitím pretlakového filtro-ventilačného zariadenia v kabíne. Štvor- až sedemvrstvový náter na všetkých častiach vozidla je vyhotovený z dvojzložkových farieb a ochranných voskov. Vyniká veľmi vysokou antikoroziou a protichemickou ochranou. Dutiny karosérie sú podľa výrobcu ošetrené elektroforéznym nánosom farby a voskovým nástrekom. Vozidlo je sériovo prispôbené na brodenie do hĺbky 1 500 mm s minimálnou prípravou.

Rozmery, hmotnosť a konštrukcia vozidla umožňujú bez prípravy alebo po nenáročnej príprave jeho transport vzduchom (C-130 Herkules, A400M, An-124 Ruslan), železnicou (podvalníkový vagón), cestným podvalníkovým prívesom a loďou. Na vyslobodzovanie alebo na upevnenie vozidla na iných prepravných prostriedkoch počas transportu je MAN HX vybavený hydraulicky poháňaným navijakom s ťažnou silou 100 kN, pričom lano sa dá vyviesť dopredu alebo dozadu. Môže ťahať rôzne prípojné vozidlá, ktoré sú zavedené v OS SR buď ťažným zariadením s priemerom čapu 40 mm, alebo závesným zariadením NATO typ K4D.

Text: Roman Kment

Foto: autor, TANAX Trucks

Vo výbave je aj hydraulický navijak s ťažnou silou 100 kN

Novinky zo sveta ručných strelných zbraní

Horúce výstrely

České pistole a samopaly pre Egypt

Závideniahodnými obchodnými úspechmi sa pýši Česká zbrojovka, a.s., z Uherského Brodu. Na veľtrhu IDEF v Istanbuli oznámila, že zvíťazila vo výberovom konaní egyptských ozbrojených síl s pištoľou CZ 75 P-07 Duty. Objednávka je na 50 000 kusov. CZ 75 P-07 Duty má nový spúšťový mechanizmus Omega, s bezčlánkovým záverom originálneho tvaru, ktorý uľahčuje vyberanie zbrane z puzdra. Hmotnosť zbrane je 770 g, dĺžka 185 mm, šírka 37 mm a výška 130 mm.

Na brnianskej výstave IDET zástupcovia Českej zbrojovky oznámili, že s Egyptom podpísali aj dohodu na dodávku nespresneného množstva stoviek samopalov Scorpion EVO 3 A1. Informovali aj o tom, že rokujú s predstaviteľmi Iraku o dodávke veľkého množstva útočných aj ostreľovačských pušiek a pištoľí pre tamojšiu armádu a políciu. S dodávkami zbraní má byť spojené aj vybudovanie a prevádzkovanie veľkého servisného a výcvikového centra. CZ Scorpion EVO 3 A1 je moderná zbraň so strelivom 9×19 Luger. Má dobrú ergonómiu, odolnosť a spoľahlivosť. Umožňuje strelbu dávkami, sériami troch výstrelů alebo jednotlivo. Dĺžka samopalu je 660 mm a hmotnosť bez zásobníka 2,77 kg. K zbraní sa dodávajú zásobníky na 30 nábojov.

Kazachstan dôveruje Berettám

Špeciálne jednotky kazachstanskej armády prijali do výzbroje talianske útočné pušky Beretta ARX-160 verzie A2, komorované pre sovietske strelivo 7,62×39. Pušky umožňujú používať pre muníciu bežné zásobníky AK. Talianske ozbrojené sily používajú už od roku 2009 základnú verziu útočnej pušky Beretta ARX-160 A1 so strelivom NATO 5,56×45. Zdokonalenú verziu A2 predstavila Beretta v roku 2010 a od roku 2011 ju ponúka aj v rôznych kalibroch. Pretože puška má modulárnu konštrukciu, je zmena použiteľnej munície pomerne jednoduchá a nevyžaduje si nijaké náradie. Zbrane spravidla dopĺňa podvesný granátomet GLX-160 kalibru 40 mm. Pušky ARX-160A2 určené pre sovietsku muníciu 7,62×39 predstavili vlni v Paríži na veľtrhu Eurosatory a Kazachstan sa stal ich prvým odberateľom.

Ostreľovač na baterky

Na sklonku mája sa v USA do predaja dostala zbraň, s ktorou dokáže aj úplný laik trafiť malý cieľ na vzdialenosť jedného kilometra. Cielenie totiž zabezpečuje pokročilá výpočtová technika. Spoločnosť TrackingPoint z Texasu uviedla strelnú zbraň s technológiou počítačového mierenia Precision-Guided Firearm (PGF). Skladá sa z počítača s operačným systémom Linux, mieridiel s priehľadovým displejom, laserového diaľkomera a výkonnej loveckej pušky. V ponuke sú tri typy zbraní, ale po úpravách môže systém spolupracovať s ktoroukoľvek strelnou zbraňou s bežným strelivom. Strelec nemusí nič nastavovať, kompenzovať vplyv vetra či balistickej dráhy, stačí len stisnúť červené tlačidlo vedľa spúšte a na displeji vybrať cieľ. Všetko ostatné obstará automat tak, aby po stlačení a podržaní spúšte zbraň vystrelila s najvyššou možnou presnosťou. Systém PGF sa predáva v troch možných alternatívach s účinným dosahom 800, 900 a 1 100 metrov. Líšia sa nielen cenami od 17 do 22-tisíc dolárov, ale i hmotnosťou – od 7,5 do 10 kilogramov. Súčasťou dodávky je i 200 nábojov, tri batérie, nabíjačka, dvojnožka a tablet s aplikáciou na prenos obrazu zo zameriavača. Súčasťou systému totiž nie je len kamera, ale aj bezdrôtová technológia Wi-Fi. Zatiaľ sa PGF predáva iba v Spojených štátoch, výrobca neoznámil zámer uviesť ho aj na iných trhoch.

Modernizujú Dragunova

V júni uplynulo pol storočia odo dňa, keď bola do výzbroje sovietskej armády prijatá Dragunovova ostreľovačská puška (Snajperskaja Vintovka Dragunova – SVD), pomenovaná podľa svojho konštruktéra Jevgenija Dragunova. Pre svoju spoľahlivosť a presnosť dodnes zostáva obľúbenou a neprekonanou súčasťou výzbroje. Podľa hlavného konštruktéra ruskej spoločnosti Ižmaš Vladimira Zlobina sa však pripravuje jej modernizácia. SVD dostane novú hlavňu, vďaka čomu by sa ešte mala zvýšiť jej presnosť. Pribudnú aj lišty Picatinny na montáž zameriavačov a iného príslušenstva. Nová bude i skladacia teleskopická pažba s nastaviteľnými prvkami. Práce na modernizácii by mali byť hotové do konca tohtoročného novembra. Ižmaš potvrdil, že pokračuje aj vo vývoji 5. generácie samopalu Kalašnikova AK-12. Do konca roka chce predstaviť novú zbraň i strelivo.

Nový ruský bull-pup

Konštrukčno-technologické centrum NPO Ižmaš predstavilo novú ostreľovačskú pušku s označením VS-121, prvú zo svojho portfólia v konfigurácii bull-pup, obľúbenej najmä príslušníkmi jednotiek špeciálneho určenia. Konfigurácia bull-pup umožňuje skrátiť dĺžku zbrane, čo zjednodušuje hmotnosť i manipuláciu. Má, pravda, aj niekoľko nevýhod, najmä z pohľadu netrénovaných strelcov. Zbraň od Ižmašu sa vyznačuje novou konštrukciou spúšťového mechanizmu a zlepšenou automatikou. Zatiaľ je upravená pre strelivo kalibru 7,62×54 a 7,62×51, ale v hre je aj verzia pre úplne nové ruske strelivo. Hlavňu má dĺžku 620 mm, je vybavená tlmivcom a montážnymi lištami Picatinny na pripojenie zameriavačov a prídavných zariadení. Celková hmotnosť novej ostreľovačskej pušky VC-121 je 4,5 kg.

(aš)

Foto: Beretta, Česká zbrojovka, Ižmaš, TrackingPoint

Tankové streľby za Vihorlatom

V našom najvýchodnejšom Vojskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou (Valaškovce), ktorý sa rozkladá v pohorí Vihorlat, sa v júni uskutočnili tankové streľby. Veliteľ pozemných síl brigády generál Ondřej Novosad na nich privítal náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Vojteka a zástupcov Klubu generálov Slovenskej republiky. Nechýbal medzi nimi ani bývalý náčelník GŠ generálmajor v. v. Marián Mikluš a zástupcovia GŠ OS SR generálporučík v. v. Jaroslav Vývlek a generálmajor v. v. Ján Čmilanský.

Príslušníci tankovej roty trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu pod vedením svojho veliteľa kapitána Jozefa Horvátha práve absolvovali streľby tankových čiat plným kalibrom z tanku T-72 M1.

Naša jediná tanková jednotka

Streľby, ktoré v nasledujúcich dňoch doplnili okrem iného aj bojové streľby v nočných podmienkach, sú podľa zástupcu veliteľa práporu majora Mariana Makaya jednou z rozhodujúcich úloh tohto výcvikového roka. Napriek krajne nepriaznivému počasiu (hustému dažďu a hmle) tankisti úlohy splnili. Podľa kapitána Horvátha aj vďaka takým odborníkom, ako je výkonný poddôstojník roty rotmajster Peter Badida, technik roty rotmajster Marián Štátnik, veliteľ tankov rotní Peter Krajník, Pavol Süč, rotmajster Rudolf Pekarík či strelec tanku desiatnik Emil Puffler.

Kapitán Horváth pripomína, že vyvedenie a streľby znamenajú ukončenie etapy výcviku čaty. Streľby sa viedli z hlavnej zbrane tanku 125 mm kanóna 2A46 s hladkou hlavňou, 7,62 mm guľometu

PKT prepojeného s kanónom (k dispozícii je 2 000 nábojov a maximálna diaľka mierenej streľby je 1 800 metrov) a 12,7 mm protiletadlového guľometu NSVT (má zásobu 300 nábojov, maximálna diaľka mierenej streľby na vzdušné ciele je 1 500 metrov, na pozemné ciele 2 000 metrov), umiestneného vo vežičke veliteľa vozidla.

„Po výcviku na tankovom trenažéri u nás v Trebišove najskôr strelci absolvovali streľby z vložených zbraní. Nasledovali

prípravné zamestnania. Bojové streľby tankových čiat sa uskutočňujú plným kalibrom. Pozostávajú z praktickej a takej časti v mieste sústredenia. Najdôležitejšie sú pre nás tankistov streľby za pohybu, lebo počas nich musí strelec robiť opravy. Musí sa prispôbiť terénu a mnohým iným veciam, napríklad musí ručne zadávať hodnoty a je limitovaný aj časom, lebo za 3 minúty, 20 sekúnd musí odstrieľať,“ približuje celú situáciu kapitán Horváth.

Spolupracuje celá osádka

Strieľa sa na vzdialenosť od 1 400 – 1 700 metrov, terče sú postavené reálne až do vzdialenosti 2 km. Úspech závisí od pripravenosti strelca, ale aj celej osádky. Ďalšou etapou je nástrel vozidla na nástrelný terč. Hodnoty sa zosúladiť pomocou rektifikačného kľúča a zbraň je pripravená na streľbu. Potom už všetko závisí od schopností strelca.

Trenažér je aj podľa veliteľa tanku rotného Petra Krajníka dobrým pomocníkom. Je jediný na Slovensku a moderný. „Je určený na jazdy i streľby, môžeme si na ňom prejsť streľby, lebo je to hydraulický trenažér. Dajú sa na ňom navodiť reálne podmienky pri streľbách napríklad na VVP Valaškovce. Sú to vlastne celé streľby, ale bez munície. Osádka tanku nezažije spätný ráz po výstrele ani dym v tanku.“

Počas strelieb síce strieľa strelce, ale na jeho výsledkoch sa podieľa celá osádka. Vodič tanku musí udržiavať prepísanú rýchlosť pohybu, aby sa mohol strelce pripraviť na výstrel. Zaradí tretí prevodový stupeň a ide rýchlosťou 15 – 20 km/h.

Keď strelce vystrelí, vodič pridá rýchlosť, aby prebehol systém nabíjania, ktorý trvá cca 20 sekúnd až pol minúty. Veliteľ tanku má pri streľbách na starosti pult nabíjania. Tank môže mať k dispozícii 44 nábojov, z nich je 22 v otočnom dopravníku.

Výstrel do troch sekúnd

Strelce po príchode do tanku prepne pult na ručné ovládanie. Potom podáva veliteľovi tanku nábojky a samotné strely. Keď má veliteľ tanku muníciu naloženú, zasunie kazetu a zodvihne kanón. To je signál pre veliteľa roty na riadiacej veži. Potom osádka čaká na povel Náboj. Vydáva ho veliteľ roty. Zatvárajú tank. Vodič štartuje vyše 40 ton ťažiaci kolos. Strelce zapína stabilizátor, skláňa dole kanón.

„Keď je všetko v poriadku, zapnem si špeciálne filtračno-ventilačné zariadenie a zahlásim veliteľovi tanku, že som pripravený. Veliteľ tanku mi dá povel Nabíjať! Nabíjam, od veliteľa roty dostanem variant cieľa: železný (OT, BRDM), modrý, žltý alebo červený sú terče, ktoré majú v strede namaľovaný kríž v príslušnej farbe. Zamierim si, zmeriam diaľku a hlásim veliteľovi tanku. Potvrdím povel Nabíjať. Kontrolujem nabíjací cyklus a veliteľ mi stlačí vnútorný obeh, aby aj vodič vedel, že strieľam. Zahlásim: Pálim! A do troch sekúnd sa ozve výstrel. Moje prvé streľby, to bol veľký stres, lebo predsa len v tom zavretom priestore tanku je výstrel poriadny zážitok. Všetko však dopadlo dobre a obavy postupne ustúpili. Najzložitejšie streľby boli pre mňa na Lešti, keď sme museli prenášať paľbu z jedného stanoviska na druhé,“ konštatuje skúsený strelce tanku desiatnik Emil Puffler.

K dispozícii má elektrohydraulický stabilizátor kanóna 2E28M, ktorý zbraň stabilizuje v dvoch rovinách. Maximálna diaľka streľby pri podkalibrovej i kumulatívnej strele je štyri kilometre, s trieštivo-trhavým granátom až päť kilometrov. Maximálna rýchlosť streľby je pri automatickom nabíjaní do 8 výstrelův za minútu, pri ručnom jeden až dva za minútu. Diaľkomerný zameriavač TPD-K-1 mu umožňuje merať diaľky od 500 do 3 000 metrov.

Pokročilá technika by však bola nanič, ak by chýbal fortieľ. A ten sa dá získať len cvičením.

Text a foto: Jozef Žiak

IRIS-T pre pozemnú PVO

Nemecká spoločnosť Diehl Defence predstavila koncept použitia raketovej riadenej strely IRIS-T v pozemných systémoch PVO. Je zrejmé, že práce týmto smerom intenzívne pokračujú.

IRIS-T – SL

Úspešná konštrukcia leteckej protiletadlovej raketovej riadenej strely IRIS-T (AIM-2000) je pripravovaná pre viacero pozemných systémov protivzdušnej obrany. Najprv ide o systém krátko dosahu IRIS-T SLS (Surface Launched Standard) používajúci štandardnú leteckú riadenú strelu. Druhým bude systém stredného dosahu IRIS-T SL (Surface Launched), ktorý bude vyzbrojený novovyvinutou riadenou strelou s väčším a výkonnejším motorom. Predná sekcia s bojovou časťou a snímačom s koordinátorom zostane zachovaná, zmenou bude ogiválny prekryt nosa riadenej strely a dodatočné vybavenie datalinkom.

Skúšky protiletadlového raketového systému IRIS-T SL sú v súčasnosti vo validačnej fáze. Spoločnosť Diehl Defence v decembri 2012 uskutočnila prvú streľbu novej protiletadlovej raketovej riadenej strely IRIS-T SL z prototypu sériového samohybného odpaľo-

vacieho zariadenia. Strelecká skúška VTR 1 (Validation Test Round 1) sa uskutočnila na teritóriu strelnice OTB (Overberg Toetsbaan) Multipurpose Firing Installation v Arnistone neďaleko Kapského Mesta v Juhoafrickej republike. Išlo o šieste skúšobné vypustenie protiletadlovej raketovej riadenej strely IRIS-T SL. Pôvodný plán hovoril o dokončení vývoja protiletadlového raketového systému IRIS-T SL a jeho zavedení do výzbroje nemeckých ozbrojených síl v roku 2013.

Sériové odpaľovacie zariadenie

Doteraz sa všetky streľby uskutočnili z technologického demonštrátora samohybného odpaľovacieho zariadenia podvozka Mercedes Benz Unimog 5000 4x4. Skúšobná streľba sa začiatkom decembra 2012 po prvý realizovala z prototypu samohybného

odpaľovacieho zariadenia na podvozku automobilu MAN SX-45 8x8. V rámci kampane validačných skúšok VTC sa po prvý raz preveril kompletný funkčný reťazec raketovej riadenej strely IRIS-T SL nového perspektívneho protiletadlového raketového systému nemeckých vzdušných síl. Tento kompletný reťazec zahŕňa terč, radar, systém riadenia streľby, počítačový systém samotnej zbrane a datalink. Aerodynamický ogiválny prekryt, ktorý chráni infračervený snímač riadenej strely a zároveň znižuje jej indukovaný odpor, bol odhodnený vo vzdialenosti od cieľa, vypočítanej navádzacím počítačovým systémom. Na základe radarovej informácie o polohe a pohybe terčového cieľového lietadla, ktorá bola priebežne prenášaná prostredníctvom datalinku na palubu raketovej riadenej strely počas jej letu, bola navádzacia hlavica strely nasmerovaná na cieľ, úspešne ho zachytila a naviedla naň riadenú strelu.

Inovatívny radar

Strelecká skúška VTR 1 bola prvou taktiež v oblasti skúšky súčinnosti systému s novým typom prehľadovej rádiolokačnej stanice. Streľba bola vedená z už spomínaného prototypu sériového variantu samohybného odpaľovacieho zariadenia. Na detekciu vzdušného cieľa, jeho sledovanie a poskytovanie včasnej informácie systému riadenia streľby poslužil technologický demonstrátor nového viacúčelového radaru označovaného spoločnosťou Diehl Defence ako CEA MMR (CEA Multi Mission Radar). Odlišnosťou technologického demonstrátora od budúceho reálneho radaru je, že demonstrátor je vybavený len dvoma anténnymi modulmi. Samotný autor radaru, ktorým je austrálska spoločnosť CEA Technologies Pty Ltd., označuje túto stanicu ako CEAFAR GBMMR (CEAFAR Ground Based Multi Mission Radar). Radar CEAFAR GBMMR je mobilnou stanicou s aktívnymi fázovanými radmi, ktorý dodáva spotrebiteľovi 3D informáciu. Radar pracuje v impulznom dopplerovskom móde v pásme S (frekvenčný rozsah 2 – 4 GHz). Sériová stanica bude charakteristická použitím šiestich pevných nepohyblivých anténových modulov s fázovaným radom. Takéto riešenie poskytne budúcim používateľom mimoriadne vysoké tempo obnovovania informácie prakticky bez časových strát, a teda schopnosť súčasného celokruhového sledovania (prakticky bez mŕtvych uhlov) a ostreľovania aj najmenších cieľov vo veľkom počte. Konštrukcia radaru a spôsob spracovania signálu zabezpečuje jeho vysokú odolnosť voči interferenciám a činnosti protivníkových prostriedkov elektronického boja. Podľa informácií autora radaru je do jeho konštrukcie v plnom rozsahu integrovaný identifikačný systém IFF (vrátane módov 5 a S). Paleta s aparátúrou a jednotlivými anténovými modulmi je prepravovaná na štvornápravovom nákladnom automobile MAN SX-45 8x8, rovnakého typu, aký je použitý pre samohybné odpaľovacie zariadenie.

Prvý obchodný úspech

Prvou sériovou pozemnou aplikáciou s riadenou raketovou strelou IRIS-T (AIM-2000) je systém krátkého dosahu IRIS-T SLS. Konkrétnym zákazníkom pre tento systém je Švédsko kráľovstvo. Predstavitelia švédskeho výzbrojovacieho úradu FMV a spoločnosti Diehl Defence podpísali 26. februára 2013 kontrakt na výrobu a dodanie protiletadlového raketového systému IRIS-T SLS švédskym ozbrojeným silám. Nový systém pre Švédsko bude tvoriť raketová riadená strela IRIS-T (AIM-2000), ktorá je zavedená vo výzbroji švédskych vzdušných síl pod označením Rb 98, paletizované odpaľovacie zariadenie a systém riadenia streľby. Paletizované odpaľovacie zariadenie je inštalované na štandardnom ISO ráme. Kontrakt nie je viazaný na nijaký špecifický typ podvozka nosného vozidla. Švédske ozbrojené sily budú prevádzkovať nové palebné jednotky protiletadlových raketových riadených striel spolu s novým veliteľským a riadiacim systémom a taktiež s modernizovanými senzormi od spoločnosti Saab. Dodanie prvého systému IRIS-T SLS pre švédske ozbrojené sily je naplánované na rok 2016.

Text Miroslav Győri
Foto autor, Diehl Defence

Viacúčelový radar
CEA MMR

IRIS-T SLS
(vpredu raketa
systému IRIS-T
SLS)

Slávne bitky histórie

Maratón a Termopyly

Z ranného stredoveku, z čias bitky pri Bratislave, ktorá definitívne pochovala Veľkú Moravu, sa dnes prenesieme späť do antického Grécka. Vtedy totiž táto kolíska európskej civilizácie čelila smrtiacej hrozbe z východu – Peržanom! Priblížime si dve z najslávnejších bitiek grécko-perzských vojen pri Maratóne a v Termopylskom priesmyku.

Gréci a Peržania

O reálnej gréckej histórii možno hovoriť zhruba od roku 2500 p. n. l., keď vznikla minojská civilizácia na ostrove Kréta. Asi od roku 1600 p. n. l. priamo na polostrove Peloponéz začala dominovať mykénska civilizácia, do čias ktorej patrí aj legendárna Trójska vojna. Obdobie tzv. klasického Grécka kladieme cca do rokov 800 až 300 p. n. l., keď na tomto území vznikli viaceré mestské štáty a Gréci zakladali svoje osady i na Sicílii (napr. Syrakúzy), na juhozápadnom pobreží Apeninského polostrova (napr. dnešný Neapol) a najmä na západnom pobreží Malej Ázie.

Minojské a mykénske mestské štáty boli monarchiami a vládli im králi. Na správe gréckych miest klasického obdobia sa demokraticky hlasovaním podieľali všetci slobodní občania (iba muži) nad 20 rokov a do správnych funkcií mohli byť volení všetci, ktorí dosiahli vek 30 rokov. V prípade vojny sa však zbrane musel cho-

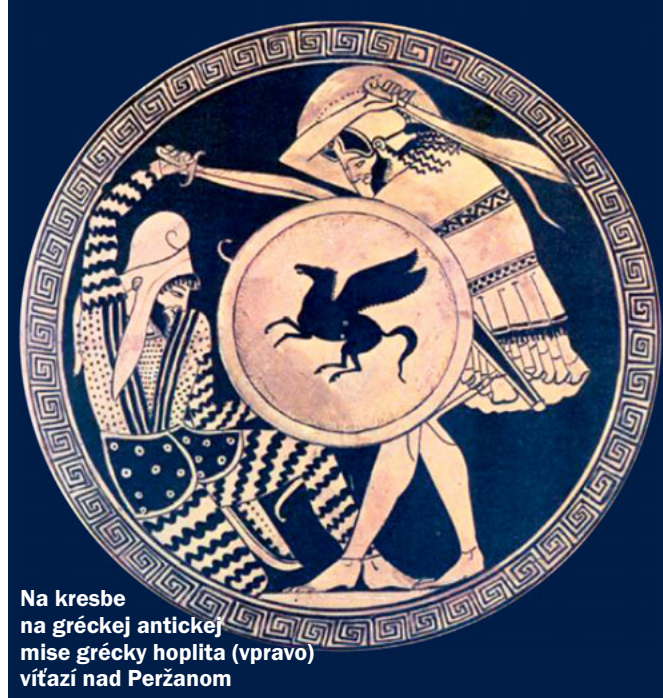
piť každý slobodný občan vo veku od 17 do 59 rokov. Gréci si svoje zriadenie nesmierne vážili a monarchie, najmä tie východné, považovali za barbarické.

Koncom 6. storočia p. n. l. začala staroperzská ríša z územia dnešného Iránu výboje aj do Malej Ázie. V roku 512 p. n. l. perzský kráľ Dareios I. ovládol niektoré maloázijské grécke mestá a dobyl dokonca Tráciu, severného suseda materského územia Grékov. K rozpútaniu grécko-perzských vojen (499 – 448 p. n. l.) zostával už iba krôčik...

Zbrane, zbroj a taktika protivníkov

Základom gréckych pozemných síl bola ťažká úderná pechota, najskôr formovaná do niekoľkých radov bojovníkov zvaných hopliti (podľa štítu hoplon).

Po roku 700 p. n. l. sa v niektorých gréckych

Na kresbe na gréckej antickej mise grécky hoplita (vpravo) víťazí nad Peržanom

mestských štátoch (napr. Korint, Sparta či Argo) začali vytvárať tzv. falangy, kompaktné oddiely hoplitov, ktoré mali až po 40 bojovníkov v minimálne ôsmich radoch za sebou. Ťažký štít hoplon, spočiatku drevený a na okrajoch zosilnený bronzom, neskôr celý z bronzu, mal tvar plytkého taniera s priemerom 80 až 100 cm. Na prednej strane bol zdobený rôznymi bronzovými symbolmi, ktoré ešte zvyšovali jeho odolnosť. Spartske štíty napríklad niesli veľké grécke písmeno lambda, svedčiace o príslušnosti bojovníka k Sparte, čiže Lakónii (Lakedaimonoi). Základnou zbraňou hoplitov bola kopija s malým bronzovým a neskôr železným listovým hrotom, dlhá až 2,5 metra. Okrem nej mali aj krátke dvojsečné meče s listovou čepeľou dlhou asi 60 centimetrov alebo rovnako veľké jednosečné listové meče etruského či macedónskeho typu.

Pasívna ochrana hoplitov pozostávala z plátového panciera hornej časti tela, náhleníc kryjúcich aj kolena a kovovej prilby najmä tzv. korintského typu s masívnym nánosníkom a chráničmi líc.

Za falangami do boja nastupovali rady pomocnej ľahkej pechoty tzv. peltastov (podľa ľahkého prúteného štítu pelta), regrutovaných najmä z horských kmeňov Trácie. Tí najskôr ponad vlastnú pechotu vrhali krátke cca 170 centimetrov dlhé oštepky a potom sa rozvinuli na krídla falangy a z bokov ju podporovali v útoku alebo pri ústupe. Nemali žiadnu zbroj, iba kožené prilbice.

Jadro perzskej armády tvorila tiež ťažká pechota, odvádzaná z provincií a formovaná do oddielov po tisíc (bazarabam), sto (sataba) a desať (dathabam) bojovníkov. Na rozdiel od Grékov ju však sprevádzali silné oddiely lučištníkov a prakovníkov a všetky pechotné formácie chránili nosiči štítov (sparabara) podobných tráckej pelte a veľkých obdĺžnikových pavéz (cca 70 x 150 cm) z prútia potiahnutého kožou. Treba povedať, že grécka plátová zbroj spočiatku perzskú pozostávajúcu z kovových platničiek či šupín prevyšovala a až keď Peržania prešli z obyčajných lukov s dosť dlhým dosahom asi 150 metrov na kompozitné reflexné, dokázali Grékov vážnejšie ohroziť. V priamom strete ale odhodlaná grécka ťažká pechota nad menej motivovanou perzskou väčšinou víťazila.

Bitka pri Maratóne

Po potlačení Iónskeho povstania maloázijských gréckych miest (499 – 494 p. n. l.) sa perzský kráľ Dareios I. rozhodol ovládnuť aj samotné Grécko. V roku 492 p. n. l. vyslal do Európy po súši vojvodu Mardoniasa s armádou, ktorá obsadila Macedónsko i Tráciu. Pri ďalšom postupe však toto vojsko pri hore Athos takmer zničila strašná búrka a jeho zvyšky sa museli vrátiť späť do Ázie.

Príslušník pomocnej tráckej pechoty peltast

Dareios sa nevzdal a v roku 490 p. n. l. poslal do Egejského mora námornú výpravu, ktorá na 300 vojnových lodiach s tromi radmi veslárov nad sebou (triérach) a 300 transportných plavidlách viezla asi 20-tisíc pešiakov a 3-tisíc jazdcov. Ich cieľom bolo dobytie samotných Atén, a preto sa vylodili pri Maratóne, asi 42 kilometrov juhovýchodne od mesta. Tam ich už čakali Gréci, ktorých zorganizoval stratég Miltiades a viedol vojvodca Kallimachos, v počte približne 20-tisíc bojovníkov ťažkej a 10-tisíc bojovníkov ľahkej pechoty.

Ako prví sa behom do útoku vrhli Gréci, aby perzským lukostrelcom znížili šance na zásah a zvýšili svoju údernú silu. Napriek lepším zbraniam i zbroji ich elitné perzské jednotky bojujúce v strede invázneho vojska na chvíľu zastavili a dokonca zatlačili späť. Potom však grécke krídla začali Peržanov obkľučovať a tí sa dali na ústup k svojim lodiam. O niekoľko dní sa ešte pokúsili dobyť Atény z mora, ale medzitým sa do mesta vrátilo grécke vojsko, takže neuspeli.

Pri Maratóne padlo 192 Grékov a vyše 6-tisíc Peržanov. Najvyššiu obeť priniesol aj grécky vojenský posol Feidipidés, ktorý priniesol správu o víťazstve pri Maratóne do Atén a vzápätí od vyčerpania zomrel. V plnej zbroji a bez odpočinku bežal vyše 42 kilometrov a táto vzdialenosť sa stala mierou pre novodobý maratónsky beh. Niekoľko dní predtým však vraj absolvoval aj beh s posolstvom z Atén do Sparty a späť v dĺžke dvakrát po 224 kilometrov.

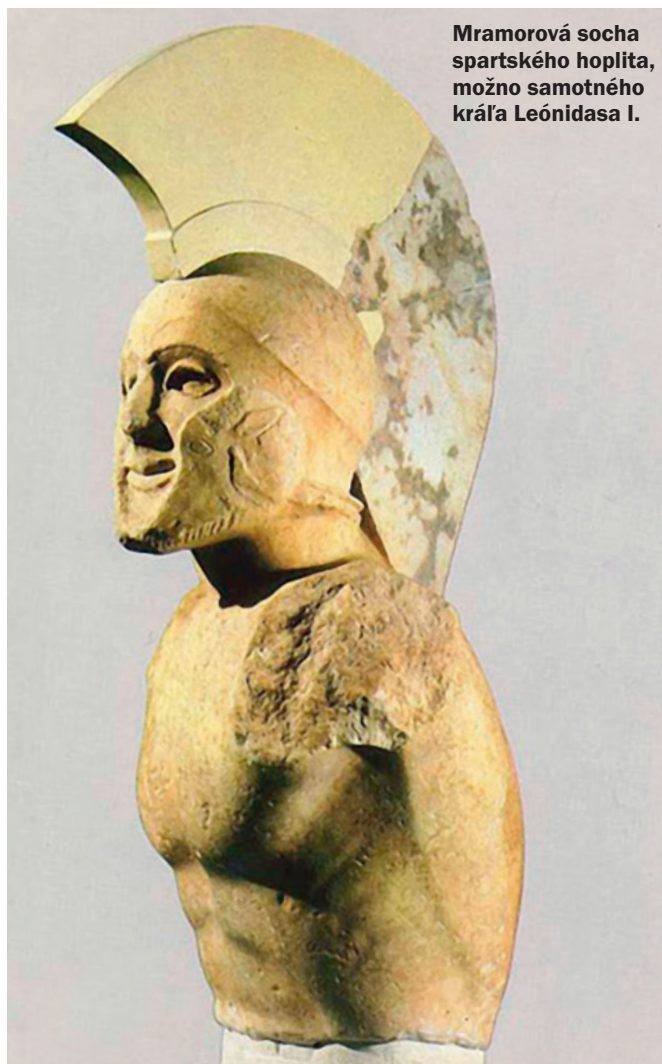
Bitka pri Termopylách

V tejto bitke síce Gréci Peržanom podľahli, ale stala sa navždy symbolom hrdinstva, vodcovských kvalít a splnenia prísahy veliteľa malej jednotky v beznádejnom boji s presilou.

Výprava perzského veľkokráľa Xerxesa I. proti Sparte a Aténam v auguste 480 p.

Grécky ťažkoodenec hoplita zo 4. storočia p. n. l. v plnej zbroji

Mramorová socha spartského hoplita, možno samotného kráľa Leónidas I.

n. l. bola jednou z najväčších vojenských operácií staroveku a v perzskej pechote sa na nej zúčastnilo viac ako 200-tisíc bojovníkov! Peržania postupovali zo severu pozdĺž západného pobrežia polostrova. Gréci neboli jednotní a ocitli sa v žalostnej menšine. Preto sa rozhodli zahatať Peržanom cestu v dobre brániteľnej tiesňave „Horúcich brán“ (Thermopylae), nazvanej tak podľa miestnych termálnych prameňov, asi 120 kilometrov severozápadne od Atén. Viedol ich

spartský kráľ Leónidas s 300 svojimi ťažkoodencami a asi 7-tisíc bojovníkmi z iných gréckych miest. Väčšinu z nich však ešte pred osudným bojom poslal do bezpečia a zostal v priesmyku len s vlastnými Sparťanmi a 700 Tespijčanmi! Neprežil žiadny z nich a „zásluhou“ zradcu, ktorý Peržanom ukázal tajný chodník do priesmyku, padlo ďalších tisíc Grékov ustupujúcich na juh... Peržania však údajne stratili až 25-tisíc bojovníkov vrátane mnohých z Xerxesovej elitnej gardy zvanej „Nesmrteľní“.

Čo nasledovalo?

Atény padli, ale ich obyvatelia sa vďaka hrdinom z Termopyl zachránili na ostrovoch Salamina a Aegida a neskôr mesto opäť vzkriesili z popola. V roku 479 p. n. l. napokon Aténčania a Sparťania Peržanov pri Platajách definitívne porazili a vyhнали z Európy. Mier však nastal až v roku 449 p. n. l., keď perzský kráľ Artaxerxes I. uznal nezávislosť maloázijských gréckych miest a Egejské more ako záujmovú sféru Grékov. Gréci sa zasa zaviazali v budúcnosti na Perzskú ríšu neútočiť.

Text. PhDr. Ján Dolinay
Foto: KOD

Česi vymenia radary

Česká armáda pošle do výslužby 22 starších radarov a nahradí ich desiatimi modernými mobilnými zariadeniami a trojicou letiskových rádiolokátorov. Medzi typmi určenými na vyradenie sú sovietske P-37 spolu s výškomermi PRV-17, československé rádiolokátory RL-4AS a tri mobilné súpravy ST-68U CZ. Zatiaľ nie je rozhodnuté, aké typy ich nahradia. Ideálna by však bola schopnosť leteckej prepravy, aby sa nová technika dala v prípade potreby nasadiť aj v zahraničí. Cena radarov bude pravdepodobne niekoľko miliárd korún. Aj podľa finančnej situácie zvažujú ešte Česi analýzu možnosti kombinácie aktívnych a pasívnych prostriedkov.

Nákup radarov by sa mal rozložiť na viac rokov. V prvej fáze na prelome rokov 2015 a 2016 sa počíta s nákupom piatich až šiestich kompletov. Náčelník českého generálneho štábu Petr Pavel sa podľa idnes.cz vyjadril, že Česko i Slovensko by výrazne ušetrili, ak by techniku zaobstarali spoločne.

Katar kupuje nemeckú oceľ

Dvojmiliónový arabský štát v Perzskom zálive udržiava iba malé ozbrojené sily (8 500 príslušníkov pozemnej armády, 1 800 námorníkov a 1 500 príslušníkov letectva). Aj ich výzbroj bola z väčšej časti zastaraná. To sa však čoskoro zmení. Za 1,89 miliardy eur objednal Katar od nemeckej firmy Krauss-Maffei Wegmann 62 tankov Leopard 2A7 a 24 ťažkých samohybných húfníc kalibru 155 mm PzH-2000.

Po dodaní novej výzbroje Katar pošle do šrotu asi 40 tankov AMX-30 francúzskej výroby, ktoré pochádzajú zo 60. rokov. Rovnako vyradí 22 samohybných húfníc F3 a 12 húfníc juhoafrickej výroby Denel G5. Prvá je francúzskej výroby a tvorí ju zbraň kalibru 155 mm na podvozku ľahkého tanku AMX-13. Pochádza zo 60. rokov. Druhá húfnica má tiež kaliber 155 mm, ale je ťahaná. Vyrábala sa na prelome 70. a 80. rokov.

(mk)

Kórejci kupujú apačov

Južná Kórea objedná 36 nových vrtuľníkov AH-64E ako náhradu za svoje staršie helikoptéry AH-1S Cobra. Apache Guardian uspel v tendri za 1,6 miliardy dolárov. Vrtuľníky by mali dodať v rokoch 2016 až 2018. AH-64E má oproti predchádzajúcim modelom výkonnejšie motory, nové listy rotorov, ktoré umožnili zvýšiť rýchlosť a lepšiu elektroniku. Z jeho paluby možno napríklad ovládať bezpilotné prostriedky.

Európa bez amerických tankov

Prvýkrát za posledných 69 rokov nie sú v Európe žiadne americké tanky. Koncom marca poslali domov do Spojených štátov amerických 22 tankov Abrams, ktoré tvorili výzbroj dvoch mechanizovaných brigád. Tie sa totiž rušia. Počas studenej vojny bolo v Európe tristo tisíc amerických vojakov a viac ako tisíc päťsto tankov. Väčšina z nich bola umiestnená v Nemecku. Podľa plánov do konca tohto desaťročia ostane v Európe len asi tridsať tisíc amerických vojakov.

Bojové vrtuľníky z Indie

Indická armáda dostala prvé z viac ako 60 objednaných bojových helikoptér Rudra. Ide o ozbrojenú verziu ľahkej helikoptéry Dhruv domácej výroby. Dhruv má maximálnu vzletovú hmotnosť 5,5 tony a uvezie 14 pasažierov. Vyrába sa aj na export v civilnej i vojenskej transportnej verzii. Bojová verzia Rudra nesie 20 mm kanón vo vežičke pod prednou časťou. Ďalšiu výzbroj môže tvoriť 8 riadených protitankových striel, 4 strely vzduch-vzduchu alebo štyri raketnice so 70 mm neriadenými raketami. Má kamery na denné i nočné videnie, termálne senzory a laserový značkovač. Rudra sa vyrába aj v protiponorkovej verzii. V takom prípade nesie sonar a dve torpéda.

Sériová Armata o dva roky

Nový ruský hlavný bojový tank na ťažkej univerzálnej platforme Armata dostanú ozbrojené sily Ruskej federácie v roku 2015. Armata posluží ako platforma aj pre stavbu ťažkých bojových vozidiel pechoty a ďalších obrnených vozidiel. Vývojový potenciál súčasných ruských tankov T-90, ktoré vznikli na báze T-72, sa už vyčerpal. Generálny riaditeľ spoločnosti Uralvagonzavod Oleg Sienk prisľúbil, že prvá vzorka tanku s platformou Armata bude k dispozícii už počas tohto roka. Sériová výroba sa začne v roku 2015. Do roku 2020 chcú ruské pozemné jednotky disponovať dovedna 2 300 novými tankami.

Aj Turci bez pilotov

Turecko dokončilo skúšky nového bezpilotného prostriedku Anka. Ten pri testoch absolvoval 130 misií. Teraz sa začína výroba 30 lietadiel, čiže desiatich systémov pre turecké letectvo. Každý systém tvoria tri lietadlá a jedno pozemné kontrolné stredisko. Stroj Anka je podobný americkému Predatoru. Má tlačnú vrtuľu na konci trupu, hmotnosť 1,6 tony a unesie 200 kg vybavenia. Anka má dostup 7 900 m, vytrvalosť 24 hodín a môže sa pohybovať do 200 km od operátora. Turecké letectvo by malo dostať prvé stroje do konca roka. Našiel sa aj prvý zahraničný zákazník – Egypt objednal desať kusov a začne ich dostávať o dva roky. Turecko už vyvíja väčšiu štvor-tonovú verziu, ktorá unesie viac prieskumného vybavenia aj raketovú výzbroj.

TAKÍ SME BOLI

V ROKU
1999

Štvrtého apríla 1949 podpisom tzv. Washingtonskej zmluvy vznikla Organizácia Severoatlantickej zmluvy (North Atlantic Treaty Organization) – NATO. Náš časopis si v roku 1999 nielenže pripomína pol

storočia jej pôsobenia, ale vo viacerých článkoch hodnotil a zvažoval aj slovenské ambície a predpoklady na vstup do Aliancie. Štvrtého mája 1919 pri prílete na Slovensko tragicky zahynul Milan Rastislav Štefánik. Obrana venovala 80. výročiu jeho skonu sériu článkov a, prirodzene, mapovala všetky spomienkové podujatia. Seriálom si Obrana pripomenula aj 60. výročie tzv. Malej vojny – slovensko-maďarského

konfliktu z marca 1939, keď horthyovské Maďarsko zaútočilo na východ Slovenska. K smutným správam patrila informácia o predčasnom úmrtí spisovateľa a novinára Vaša Pankovčína, svojho času i redaktora Obrany. Medzinárodné letecké dni SIAD 99 v Bratislave 6. júna tragicky poznačila havária stroja Hawk-200. Britské lietadlo sa zrútilo a explodovalo mimo priestoru vyhradeného pre publikum, no katastrofa si vyžiadala nielen život pilota, ale i jednej diváčky.

Ministerstvo obrany SR začalo využívať najnovšiu vymoženosť informačných technológií: v polovici marca si zriadilo internetovú stránku s adresou www.mod.gov.sk. O jej úspešnosti svedčilo, že do konca apríla zaznamenala neuveriteľných 2 810 prístupov. Prvého júla 1999 začal platiť nový systém sociálneho zabezpečenia vojakov. Obrana sa mu venovala – spolu s bytovou politikou,

znepokojujúcim množstvom odchádzajúcich profesionálnych vojakov, ale aj problematikou vojenského zdravotníctva, kultúry či zahraničných dovolení. Nemenej závažnou bola téma koncepcie reformy rezortu obrany.

Ani v roku 1999 nechýbal v Obrane armádny šport. Vrcholom športového života bola 19. svetová Univerziáda v Poprade – Tatrách. Redakcia zaznamenala úspechy kajakárky Eleny Kaliskej i fakt, že prvým slovenským športovcom, ktorý si vybojoval miestenku na Letné olympijské hry 2000 v Sydney, sa stal strelec Jozef Gönci. A Oto Haščák sa rozlúčil s hokejovou kariérou. (aš)

Udalosťou nielen roka 1999 bol let prvého slovenského kozmonauta do vesmíru. V sobotu 20. februára 1999 o 5.18.01 h nášho času odštartovala kozmická loď Sojuz TM-29 s posádkou veliteľ Viktor Afanasjev, palubný inžinier Jean-Pierre Haigneré a kozmonaut-výskumník Ivan Bella. Redaktori Obrany boli pri tom. Aj priamo v Bajkonure! Nečudo, že téma dobytia kozmu siedmemu ročníku nášho časopisu dominovala po celý rok.

ALTHEA – budovanie mieru

„Nastražená mína vážne zranila a odtrhla ruku 16-ročnému chlapcovi, keď nedávno v katastri Žrnovice zbieral staré železo,“ povedal nám začiatkom leta v operácii ALTHEA kapitán Ľuboš Remeta, veliteľ osemčlenného styčného a pozorovacieho tímu v mestskej časti Novo Sarajevo. Aj preto slovenskí vojaci spolupracujú v Bosne a Hercegovine s miestnymi školami.

Popri náročnej službe v styčných a pozorovacích tímoch v operácii ALTHEA prijali slovenskí vojaci aj požiadavku pomáhať s osvetou o mýnovej bezpečnosti. Od občianskej vojny sú stále zamínované približne štyri percentá z územia krajiny.

Míny stálym nebezpečenstvom

„Veľmi sa bojím, aby sa najmä pri prázdninových pobytoch v horách nikomu z našich žiakov nič nestalo,“ povedala nám Aida Mikičová, riaditeľka Základnej školy Osmana Nakaša v Sarajeve. Sarajevská mestská policajka Ornela Kurspahičová a rotmajster Hamdija Subašić z armády Bosny a Hercegoviny potvrdili, že podobná mýnová osвета je dôležitá. „Slovenskí vojaci sa na ňu vedia výborne pripraviť, pretože my nemáme žiadne pomôcky, no oni prinesú do škôl ako ukážky delaborované míny či muníciu a spracovali si aj výbornú prezentáciu,“ potvrdila Ornela Kurspahičová. Deti nechodia do hôr len za rekreáciou. Na vidieku pomáhajú s drevom a senom, pomáhajú rodinnému rozpočtu zberom lesných plodov. Neľahkú sociálnu situáciu časti domácich si uvedomuje aj tím kapitána Remetu, ktorý preto na Slovensku zorganizoval pre deti zbierku oblečenia. Presnejšie – zbierku doma zorganizovala manželka veliteľa 1. LOT tímu nadporučíka Vladimíra Váňu, učiteľka jednej zo žilinských škôl. Vybírali okolo 16 vriec šatstva, ktoré kpt. Remeta a jeho vojaci dopravili so Sarajeva.

A že v Sarajeve vidieť často aj žobrákov? „Situácia nie je jednoduchá ani tu, no keďže do Sarajeva prichádza veľa zahraničných turistov, organizované skupiny zneužívajú tunajšiu povest' vojnou zničené krajiny na to, aby do metropoly privádzali skupiny žobrajúcich nešťastníkov, a to aj z okolitých krajín...“ vysvetlil nám podplukovník Radoslav Mašlanka, veliteľ slovenského kontingentu.

Demonštrovali aj vojnoví veteráni

Slováci sú v operácii Európskej únie ALTHEA vedúcou krajinou Koordinačného centra pre LOT, ktoré dohliada na monitorovanie situácie v celej krajine. Na jej stabilitu majú vplyv časté demonštrácie, ktoré zase vyplývajú najčastejšie z ekonomickej situácie. Aj návštevu Základnej školy Osmana Nakaša v Sarajeve využil kapitán Igor Halás na míting s predstaviteľom školských odborov Edinom Djedovićom. Kapitánovi Hakásovi avizoval, že na ich proteste v centre Sarajeva očakávajú asi dve tisíce nespokojných učiteľov.

Masívne demonštrovali, farmári či zamestnanci verejnej dopravy aj bývalí profesionálni vojaci. Pred časom bol totiž schválený zákon, ktorý priznával výsluhové dôchodky len generálom a vysokopostaveným dôstojníkom. A to nie malé. Ak je v krajine s vyše 30-percentnou nezamestnanosťou priemerný plat asi 700 konvertibilných mariek (cca 350 eur), dôchodky bývalých armádných špičiek dosahovali aj trojnásobok. Na druhej strane vyslúžilí poddôstojníci a vo-

jaci nedostávali nič. Podľa návrhu nového zákona by mali dostávať gázu aj poddôstojníci a vojaci, ktorí boli z armády Bosny a Hercegoviny prepustení v rámci reorganizácie, vojnové obete či ich pozostatí. Bývalej vojenskej elite mali byť dôchodky skresané na polovicu. Nečudo, že sa im to nepáčilo – a na jar vyšli do ulíc. No už vlni vojnoví veteráni nižších hodností (bez dôchodkov) stanovali na podporu svojich nárokov tri mesiace pred úradom vlády. Mimochodom, pôvodná zákonná úprava o vyplácaní vojenských dôchodkov sa týkala cca 1 500 ľudí. Na tej budúcej, rozšírenej o vojnové obete a ich blízkych, by malo byť zainteresovaných až niekoľko stotisíc.

Poddôstojník a jeho veliteľ

„Mama zo mňa chcela mať kňaza, ale mňa viac ťahalo k elektrotechnike,“ spomenul štábný nadrotmajster Ján Brida (1977), ktorý sa po júnovom návrate zo Sarajeva opätovne ujal funkcie veliaceho poddôstojníka síl výcviku a podpory. Vyštudoval Strednú vojenskú školu protivzdušnej obrany v Liptovskom Mikuláši, slúžil v Pezinku, Nitre, Zemianskych Kostolnoch a v roku 2007 absolvoval v Texase Americkú akadémiu pre štábných nadrotmajstrov. Stal sa veliacim poddôstojníkom síl výcviku a podpory, no stále mu chýbala mimoriadne dôležitá vec. „Vedel som, že osobná skúsenosť z operácie medzinárodného krízového manažmentu je pre mňa nevyhnutná, no stále sa mi nedarilo dostať sa do misie. Až súčasný náčelník generálneho štábu generálporučík Peter Vojtek ešte ako veliteľ síl výcviku a podpory s mojou žiadosťou o vycestovanie súhlasil.“ Do misie chcel vycestovať aj preto, aby mohol byť objektívnejší pri výbere vysielaného personálu. „Iste, odlúčenie od

rodiny nie je najpríjemnejšie, no za deväť mesiacov sme mali nárok na 21 dní dovolenky, ktoré sme si mohli vybrať v troch termínoch. Moje pôsobenie v operácii ALTHEA vnímam ako prínos,“ zhodnotil muž, ktorý v Sarajeve pôsobil v koordinačnom centre LOT a ktorého doma na Ponitri čakali manželka, dcéra a syn.

Syn a tehotná manželka čakajú doma v Senci na podplukovníka Radoslava Mašlanku (1973). Je v medzinárodnom prostredí ostrieľaný. Slúžil v Sýrii aj v Kosove, pol roka bol v Iraku a v Afganistane, na deväť mesiacov odišiel veliť slovenskému kontingentu do Bosny. Absolvoval Vojenské gymnázium v Banskej Bystrici a Vojenskú akadémiu v Liptovskom Mikuláši. Najskôr slúžil deväť rokov v 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline. Po ďalších veliteľských pozíciách bol pred ALTHEOU náčelníkom oddelenia operácií a riadenia misií v zahraničí Centra riadenia operácií Generálneho štábu. Medzitým absolvoval viacero kurzov v USA, Belgicku či v Čechách. „Práca v operácii ALTHEA je nepochybne náročná, no hlavný rozdiel s Afganistanom či s Irakom je v operačnom tempe. To je aj vzhľadom na situáciu predsa len nižšie. Základný rozdiel je v miere ohrozenia. V ALTHEA nepôsobia povstalecké skupiny, ktoré by vyvíjali činnosť proti EUFOR, takže našou hlavnou úlohou je udržať bezpečnostnú situáciu na úrovni, akú dosiahli naši predchodcovia a prispievať k jej zlepšeniu. Myslím, že sa nám to darí,“ konštatoval veliteľ, ktorý si takmer každé ráno pred zamestnaním odkrúti okolo sarajevskej základne EUFOR svojich sedem kilometrov. Vo veliteľskej práci zaraďuje k najdôležitejším popri disciplíne a náročnosti pri plnení úloh férovosť a spravodlivosť voči všetkým svojim kolegom. V ALTHEA velí 34 Slovákom a má v podriadenosti spolu 17 LOT-ov zo siedmich krajín (Turecko, Rakúsko, Rumunsko, Švajčiarsko, Čile, Poľsko a Slovensko).

Zmena systému kontroly

Začiatkom leta prácu slovenského kontingentu v operácii ALTHEA preverovala osobitná kontrola Ozbrojených síl SR. „V našej pozornosti je materiálne a ekonomické zabezpečenie jednotky, starostlivosť o zverený materiál a jeho hospodárne využívanie, stmelenosť jednotky, disciplína, spracovanie a evidencia

faktúr či efektívnosť vynakladaných finančných prostriedkov,“ povedal nám plukovník Ladislav Dovhun, zástupca veliteľa Centra riadenia operácií Štábu pre operácie GŠ OS SR, ktorý viedol kontrolnú skupinu. Generálny štáb sa teda rozlúčil s praxou, keď uvedené činnosti vykonávala Skupina metodickéj pomoci. Tá preverovala stav jednotky v rámci jej rotovania a ešte mala pomáhať rotujúcim jednotkám. „Obdobie niekoľkých dní rotácie je určené predovšetkým na odovzdávanie skúseností a materiálno-technického vybavenia medzi striedajúcimi sa príslušníkmi SLOVCON. Už dlhšie bolo zrejmé, že skupiny metodickéj pomoci môžu v tomto hektickom období len veľmi ťažko plniť aj kontrolnú funkciu,“ uviedol plk. Dovhun. Vie, o čom hovorí.

V minulom období bol ako vedúci skupiny metodickéj pomoci v Afganistane, na Cypre a aj v Bosne a Hercegovine. Má tiež skoro dvojročné skúsenosti z nasadenia v operáciách. Inšpekčné tímy sú preto od tohto roka vysielané do operácií medzinárodného krízového manažmentu počas bežného nasadenia jednotiek. Do ISAF v Afganistane dva razy ročne, do UNFICYP na Cyprus a do operácie EU ALTHEA v Bosne a Hercegovine raz. A čo si tím plukovníka Dovhuna zapísal do svojho inšpekčného zápisníka? „Na jednom z našich LOT-ov aspoň dva razy mesačne vypadne elektrina, a keďže tam máme dosť starú a neefektívnu centrálu, je otázka, či ju radšej nevymeniť. Jednotka ešte doladí zhodnú evidenciu dovolení, zjednotí dokumentáciu týkajúcu sa výcviku, ale celkový výsledok je na výbornú...“ zhodnotil plukovník Dovhun. Mimochodom, plukovníkov 5-členný inšpekčný tím priletel do Sarajeva na novom dopravnom lietadle vzdušných síl L-410, pričom let bol realizovaný v rámci výcvikových hodín, čím sa ušetrili nemalé finančné prostriedky.

Text a foto: Pavol Vitko

Linka na Jaseňovom vrchu

Vo Výcvikovom priestore vojenského obvodu (VP VO) Lešť absolvovali príslušníci roty radiačnej, chemickej a biologickej ochrany a mobilného chemického laboratória rožňavského práporu RCHBO úspešnú druhú fázu národnej certifikácie síl a prostriedkov vyčlenených do síl NRF 2014. Veliteľ práporu, ktorý od júna nesie čestný názov Gemersko-Malohontský prápor RCHBO, podplukovník Oliver Toderiška pripomína, že veľkú zásluhu na úspechu majú okrem veliteľov a dôstojníkov práve skúsení odborníci z radov poddôstojníkov.

Veliteľ čaty dekontaminácie poručík Peter Gál si pochvaľuje prácu svojho veliaceho poddôstojníka rotmajstra Ladislava Kováča. Veď ten na rozdiel od neho pôsobí v útvare už pekných pár rôčkov a dôkladne pozná celú problematiku výstavby dekontaminačnej linky, miesta dekontaminácie, a najmä ľudí v jednotke. Ich silné i slabé stránky.

Trigonometer 700

Aj preto išlo vybudovanie priestoru dekontaminácie na trigonometri 700 Jaseňový vrch tak od ruky. Všetko pripravovali na dekontamináciu zasiahnutých jednotiek. V tomto prípade prvej mechanizovanej roty michalovského práporu pod velením kapitána Jozefa Durkota.

Rožňavčania pre nich na Jaseňovom vrchu rozložili dekontaminačnú linku. Na jednej strane automobilové rozstrekovače na podvozku „vétriesky“ ARZ na dekontamináciu kolesovej techniky, na druhej strane linku z ťažkých dekontaminačných

vozidiel DEKVOZ na podvozku Tatra T815 6×6 na pásovú techniku. „Časové normy na výstavbu bez problémov zvládame. Veď máme medzi sebou skutočných odborníkov. Napríklad veliteľa družstva súpravy dekontaminácie osôb rotného Tomáša Pi-

tockého, veliteľa družstva dekontaminácie pásovej techniky čatára Milana Podobu, veliteľa družstva dekontaminácie kolesovej techniky rotného Michala Zlejšího a mnohých ďalších. Hádám najviac práce majú na samom konci linky, kde sa nachá-

dza SDO (súprava dekontaminácie osôb). Skladá sa z troch stanov a poskladať ich spoločne s celým zabezpečením nie je jednoduché. Najmä nádrže a bazény s vodou, čerpadlá, všetko pospájať a sfunkčniť, to asi zaberie najviac času z výstavby celej linky,“ poznamenáva rotmajster Kováč, ktorý má aj bohaté skúsenosti z pôsobenia v misii OSN UNFICYP na Cypre.

Ale celému procesu dekontaminácie predchádzal na kontrolnom stanovišti číslo 1 súčinnosťný dohovor medzi kapitánom Durkotom a poručíkom Gálom. Dohodli sa na druhoch a počtoch techniky a osôb, ktoré treba dekontaminovať. Michalovské vozidlá prvý ARZ zbavil oplachom hrubej nečistoty, na druhom pracovisku cez rám bola na techniku nanesená dekontaminačná zmes. Za ním nasledovalo tretie pracovisko, kde z vozidiel opláchli dekontaminačnú zmes. Rotmajster Kováč zdôrazňuje, že tá vzdialenosť medzi poslednými dvomi pracoviskami musí byť dostatočne veľká, aby zmes mohla účinne pôsobiť. Technika sa musí pohybovať stanovenou rýchlosťou. Potom ju už čaká stanovište KRZ 2, kde je dozimetrocká, biologicko-analytická kontrola. „Keď pri nej zistia nedostatok, tak technika sa musí vrátiť určenou trasou pre zle dekontaminovanú techniku. A celý proces musí znova absolvovať,“ informuje veliaci poddôstojník čaty dekontaminácie. Práve na tomto pracovisku z techniky vystupujú vojací.

Jeden vojak – tri známky

Dostávajú tri rovnaké čísla. Jedno je na zbraň, druhé na osobné veci vojaka a tretie si zavesia na krk. Veliteľ družstva rotný Tomáš Pitocký objasňuje, že zbraň odložia s číslom do vyhradeného stojana. Pred stanom je každý vojak prekontrolovaný dozimetrocká, biologicko-analytickou kontrolou. Prichádza pod sprchu v prostriedkoch individuálnej ochrany. Tam dostane nános dekontaminačnej zmesi. Po určenom čase nasleduje ďalšia sprcha, kde sa opláchne, v stane sa vyzlečie. Do vakov dá osobné veci a pridá tam svoje druhé číslo. Potom ide do sprchy a postupne prejde do posledného stanu, kde dostane nové veci na oblečenie. Pri východe zo stanu ho už čaká jeho dekontaminovaná zbraň podľa osobného čísla. Celý spomínaný proces dekontaminácie jednej mechanizovanej rotý trvá približne jeden a pol až dve hodiny. Linka je rozložená na úseku dlhom 2,5 kilometra.

Výstavba miesta dekontaminácie vyzerala na prvý pohľad celkom ľahko. Za rutinou pri práci príslušníkov čaty dekontaminácie je však dokonalá súhra. A tej predchádzali hodiny a hodiny nácvikov a prípravy. Každý z kolektívu vie, čo má v danej chvíli robiť. Veliteľ čaty poručík Peter Gál pripomína, že veľmi dôležitý je pred samotnou výstavbou aj výber vhodného terénu. Spoločne s veliteľmi druž-

stiev sa vyberie na dôkladnú rekognoskáciu priestoru.

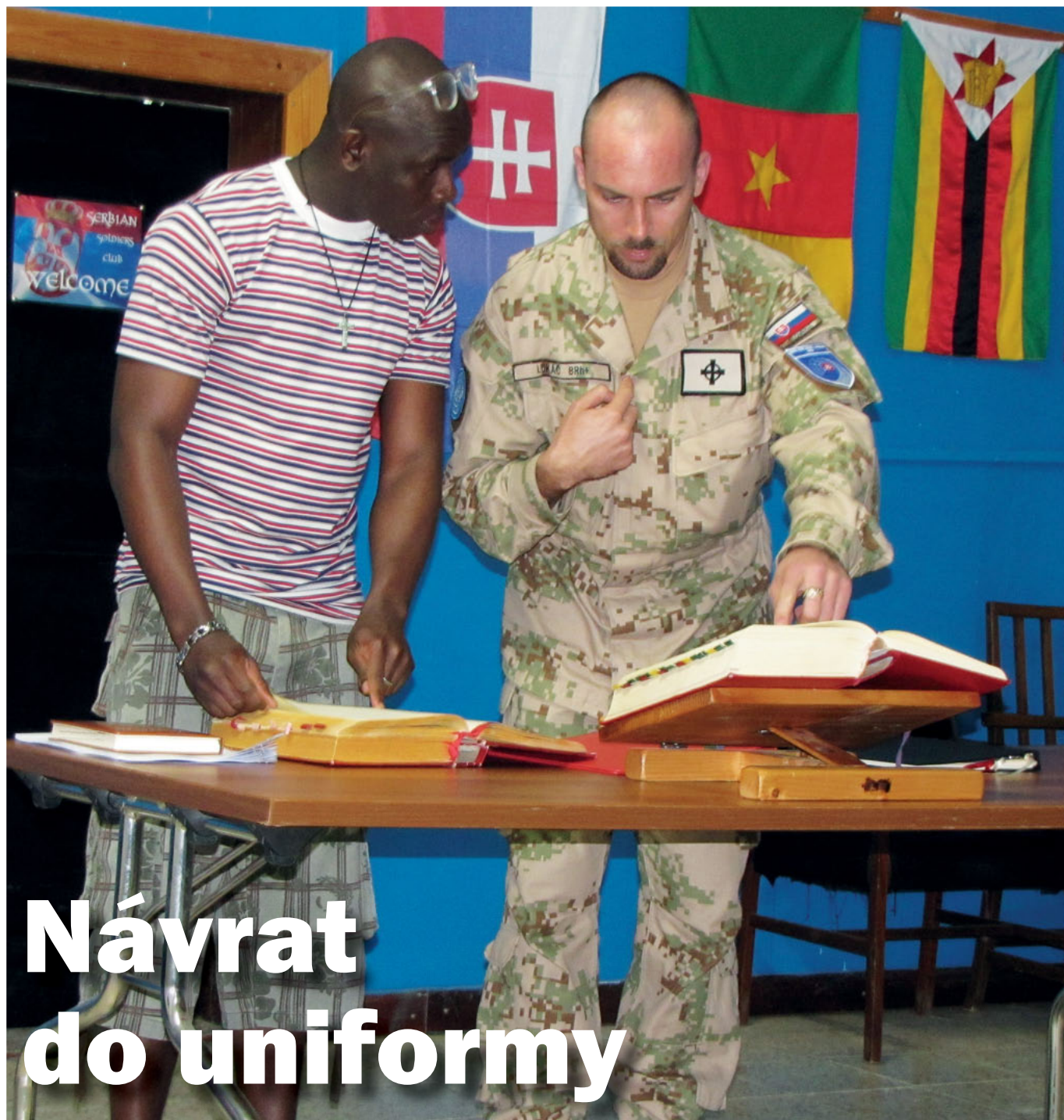
Vietor dokáže robiť problémy

„V jej priebehu musíme brať do úvahy mnoho faktorov. Okrem iného aj členitosť terénu, jeho povrch a dobrú priechodnosť. Nesmieme zabudnúť ani na smer a rýchlosť vetra. Aby sme „vďaka“ nemu náhodou znova nekontaminovali už čistú techniku,“ s úsmevom dodáva veliaci poddôstojník čaty rotmajster Ladislav Kováč, ktorý pred príchodom do Rožňavy pôsobil aj v bývalom pôsobisku práporu RCHBO v Rimavskej Sobote a ešte predtým v Trebišove.

Vyčlenené jednotky Ozbrojených síl SR do NRF 2014 sa pripravujú do „zásobníka síl NATO“, aby v roku 2014 mohli byť plne k dispozícii Aliancii v prípade požiadavky na nasadenie v ktorejkoľvek krízovej oblasti. Od júla vyčlenená rota RCHBO pod velením svojho zástupcu nadporučíka Ľubomíra Melichera a mobilné chemické laboratórium absolvuje nadnárodnú prípravu pod vedením francúzskeho veliteľa, čaká ich vyvedenie v Zemianskych Kostoľanoch a koncom jesene aj cvičenie v Poľsku.

Text a foto: Jozef Žiak

Návrat do uniformy

Pri prvých streľbách po nástupe poručíka Pavla Lukáča k zvolenskej brigáde velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl sa mnohí profesionálni vojaci čudovali, ako dobre ich nový kaplán strieľa. Záhada sa vysvetlila, keď zistili, že ich duchovný má vojenskú školu a do ozbrojených síl sa vlastne vrátil. Aj keď v úplne inej pozícii.

Rodák z Hontianskych Nemiec pri Krupine v jednej školskej ankete, ktorá bola zameraná na ozbrojené sily a život v armáde, získal najviac bodov. Preto ho spoločne s dvoma spolužiakmi oslovili náborári a lákali na vojenskú strednú školu. Nakoniec nastúpil do Liptovského Mikuláša, kde vychovávali odborníkov pre protivzdušnú obranu.

Začínal na Liptove

„Trochu mimo bola z toho jedna pani učiteľka a pripomenula mi, že v piatej triede,

keď sme písali, čím chceme byť, tak som napísal, že kňazom. Keď som nastúpil po odchode z armády do kňazského seminára, tak ma zastavila a stretávame sa dodnes. Po mojom príchode ako vojenského kaplána do vojenského prostredia povedala, že sa mi takto splnili obe predstavy z detstva,“ spomína Pavel.

Na Liptove sa mu študovalo dobre, až na niekoľko drobných problémov. Takmer všetky súviseli s vierou. Pavel sa cez nedeľňajšiu vychádzku vybral do mesta na omšu. V kostole zbadal aj niekoľko dô-

tojníkov v civile zo školy, tak im zamával. Nasledoval zákaz vychádzok v nedeľu. Tak do kostola chodil v sobotu večer. Ale v treťom ročníku sa po novembri 1989 tieto problémy vyriešili. No už vtedy v Pavlovi dozrievalo presvedčenie, že by mal ísť študovať do kňazského seminára. Po skončení školy nastúpil na svoje prvé pôsobisko v Chorvátskom Grobe (pracoval ako náčelník prieskumnej zmeny vo Voderadoch). Potom využil možnosť odchodu z armády. Nastúpil do kňazského seminára do Bratislavy, odtiaľ ho neskôr vyslali na štúdiá

do Poľska. Bol tam v kláštore Bosých karmelitánov. Po návrate na Slovensko ukončil školu a v roku 2000 bol vysvätený za kňaza.

Vojenský gumák v seminári

No aj v seminári bol Pavel raritou. „Starší študent, ktorý nás mal po príchode do seminára na starosti, mi po príchode do izby povedal, kde si mám uložiť veci, lebo tam má prísť ešte jeden vojenský gumák. Oznamoval som mu, že ten gumák som ja. Zahanbil sa. Podobné to bolo aj v Poľsku. Vojenská škola vo mne zanechala disciplinovanosť, presnosť. Nemám rád, keď niekto mešká na omšu alebo na dohodnuté stretnutie. Ja vždy prichádzam minimálne päť minút vopred,“ priznáva Pavel. Začínal ako kaplán v Piešťanoch, potom v Šahách, Dvorníkoch nad Váhom, Leviciach. Až sa cez Bzovík a Prievidzu dostal znova do ozbrojených síl. Začalo sa to vlastne na jednej akcii v Senici, kde sa stretol s biskupom Rábekom. Ten keď zistil, že má vojenskú školu, hneď ho chcel do Ordinariátu. Prešlo však niekoľko rokov, kým, sa to stalo skutočnosťou. V brigáde stretol aj niekoľkých bývalých spolužiakov z vojenskej školy. Dnes sú už vo vyšších hodnostiach i pozíciách. Keď profesionálni vojaci zistia, že ich duchovný je bývalý vojak, tak to berú pozitívne. Pavel si musel zvyknúť, že v brigáde panujú špecifické podmienky práce s ľuďmi: vojenskými profesionálmi i občanmi. Určujú ich podmienky pohotovostného systému. V súčasnosti od marca pôsobí vo svojom prvom zahraničnom poste. Je kaplánom slovenského kontingentu v misii OSN UNFICYP na Cypre. „Vojenský kňaz by mal byť tam, kde ho vojaci najviac potrebujú. Preto nemám najmenší problém byť s našimi vojakmi aj v Afganistane“, konštatuje bývalý profesionálny vojak, ktorý sa do vojenského prostredia znova vrátil. Hoci tentoraz v inej pozícii.

Text: Jozef Žiak

Foto: archív PL

Nový systém prehľadu práceneschopnosti v OS SR

Začiatkom tohto roka príslušníci Odboru vnútorného riadenia (OdVR) Generálneho štábu OS SR uviedli do praxe nový systém kontroly, štatistiky a prehľadu práceneschopnosti profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky pod názvom „Chorobnosť“.

Systém v lokalite mil.sk v sieti Intranet umožňuje v reálnom čase zistiť stav práceneschopných profesionálnych vojakov v celých ozbrojených silách. V praxi to znamená, že systém umožňuje skontrolovať dodržiavanie liečebného režimu aj z úrovne náčelníka Generálneho štábu v celých OS SR.

Z dlhodobých pozorovaní totiž vyplýva, že inštitút práceneschopnosti profesionálnych vojakov sa v mnohých prípadoch zneužíva. Nezriedka sa vyskytujú prípady, že chorobnosť jednotiek výrazne narastá, napríklad pred plánovaným vyvedením do výcvikových priestorov, pred vykonaním strelieb, prípadne inými dôležitými zamestnaniami vojenských útvarov. S týmto problémom sa velitelia stretávajú denno-denne. „Ťažší“ pacienti z radov profesionálnych vojakov si príznaky tej „správnej“ ťažko určenej diagnózy veľmi ľahko vyhľadajú na internetových stránkach. Aj tu platí staré známe: „všetko je na webe“. Na výcviku a zamestnaní útvarov potom chýba veľké množstvo profesionálnych vojakov. Aj v OS SR síce platí stará múdrosť, že každý je nahraditeľný, lenže vždy je to na úkor v lepšom prípade „niečoho“ a v tom horšom „niekoho“. Samozrejme, je na zvážení veliteľov a náčelníkov, ako budú tento systém evidencie využívať a ako sa dokážu so zneužívaním práceneschopnosti vo svojom útvere vyrovnáť.

V porovnaní s civilnými zamestnancami OS SR sa profesionálnym vojakom počas práceneschopnosti v súlade so zákonom č. 80/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vypláca prvých 10 dní služobný príjem a od 11. dňa po 30. deň stopercentná náhrada služobného príjmu. Takže počas práceneschopnosti o „svoje“ neprídeme. Tým viac nás však mrzí, keď to niektorí z nás zneužívajú.

Pri nedávnej návšteve náčelníka generálneho štábu ozbrojených síl Rakúskej republiky vyšlo najavo, že odchádzajúci generál po 43 rokoch služby v ozbrojených silách vymyslel z dôvodu práceneschopnosti dovedna len 17 dní. Mnohým z nás sa to javí neuveriteľné, ale je to naozaj tak.

Preto by som sa chcel ako koordinátor projektu úprimne poďakovať všetkým príslušníkom OS SR, ktorí sa podieľajú na aktualizácii databázy práceneschopných, aj profesionálnym vojakom zo ZaSKIS Trenčín, ktorí tento návrh realizovali v rekordnom čase – a samozrejme, kolegom z Odboru vnútorného riadenia GŠ OS SR, ktorí ho uviedli do využiteľnej praxe.

Text: pplk. Ing. Miroslav Belanský

Zástupca náčelníka, Odbor vnútorného riadenia GŠ OS SR

Postup do druhej ligy

Na Majstrovstvách Európy družstiev v atletike 3. ligy, ktoré sa konali 22. a 23. júna v Banskej Bystrici, slovenská reprezentácia zvíťazila a vybojovala si postup do 2. ligy. Na úspechu sa spomedzi 43 slovenských športovcov podieľalo aj osem reprezentantov VŠC DUKLA Banská Bystrica.

Štadión na Štiavnickách hostil 458 športovcov a ich 131-členný sprievod z 15 krajín. Súťažili v 20 mužských a 20 ženských disciplínach. Martina Hrašnová z DUKLY ako kapitánka slovenského tímu bola pre všetkých príkladom a vo štvrtom vzájomnom dueli sezóny zdolala prvý raz Moldavku Zalinu Marghieovú, takže v hode kladivom výkonom 71,49 m zvíťazila. „Čakalo sa odo mňa minimálne 14 bodov za druhú priečku, preto som rada, že som pridala ešte jeden bod navyše, hoci som dúfala, že mi to dnes zaletí trochu ďalej,“ povedala 30-ročná kladivárka VŠC. Z VŠC vyhrala aj troj-

skokanka Dana Veldáková (13,74), ako aj jej mladšia dvojčička Jana Veldáková v skoku do diaľky (641 cm). Tá bola aj členkou víťaznej štafety na 4 x 100 m. Viliam Papšo (na fotografii vľavo) bol druhý v behu na 110 metrov prekážok a v šprinte prispel k solídnejmu času víťaznej štafety stovkárov (40,78). Z celkového počtu 531,5 bodu ich DUKLA pre Slovensko získala 117. „Slovenskí atléti svojím postupom dokázali, že v Európe nebudú hrať posledné husle, no Dánsko, Srbsko či Rakúsko budú v druhej lige už viac ako zdatnými súpermi. Verím však, že budúci rok sa v tejto solídnej atletikej

spoločnosti udržíme a že k tomu prispeli aj naši banskobystriční atléti,“ avizuje riaditeľ VŠC DUKLA Róbert Kurčík.

Veľké uznanie si DUKLA Banská Bystrica vyslúžila od predstaviteľov Európskej atletickej asociácie, ako aj od športovcov, tiež za výborné podmienky, ktoré pre majstrovstvá vytvoril tím vedený predsedom organizačného výboru majstrovstiev majorom Ľubomírom Roškom, ktorý je zároveň náčelník odboru riadenia športu a hlavný tréner VŠC.

Text: Pavol Vitko

Foto: Radovan Štrkula

(Aj) Motorkári na počesť SNP

Klub motorkárov COP BIKERS SLOVAKIA Law Enforcement Moto Club bude mať 30. 8. až 1. 9. 2013 zraz v lokalite Madarász neďaleko Lehníc. Súčasťou bude aj jazda na bratislavské Námestie SNP. Motorkári si výročie Povstania uctia položením vencov k tamojšiemu pamätníku. Pripomenú si aj Deň ústavy SR. Celkove pôjde o zraz rodinného typu, takže v prostredí Malého Dunaja je pripravených množstvo rozptýlení aj pre deti. COP BIKERS SLOVAKIA Law Enforcement Moto Club bol v roku 2012 evidovaný na Ministerstve vnútra SR ako občianske združenie. „Má za cieľ vytvoriť motoklub rodinného typu a združovať príslušníkov ozbrojených zložiek a záchranárskych zborov Slovenskej republiky, ktorí holdujú jazdeniu na motocykloch,“ ozrejmil nám Tomáš Lévai, člen COP BIKERS, dôstojník Policajného zboru SR. Dodal, že v roku 2013 bol klub prijatý do Európskej koalície Law Enforcement Motorcycles Club. Prijatie sa uskutočnilo na 3. zraze Európskej koalície motoklubov, ktorá zastrešuje príslušníkov ozbrojených a záchranárskych zložiek. Popri Čechoch boli prítomní aj Poliaci, Briti, Taliani, Švédci, Nemci a ďalší. „Týmto

krokom sa pre našich členov mimoriadne rozšírila možnosť spolupráce v rámci oddychových aktivít aj priateľských vzťahov v rámci policajných zborov, armád aj záchranárskych organizácií, ktoré v budúcnosti môžu využiť na lepšiu profesijnú komunikáciu,“ konštatoval Tomáš Lévai.

Mimochodom, COP znamená v anglickom slangu strážcu zákona. Bikers je motorkár a Law Enforcement Moto Club znamená vo voľnom preklade motoklub jazdcov na strane zákona. Viac aj na www.copikers.sk, info@copikers.sk

(pv) ● Foto: Tomáš Lévai

ŠTÝL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Leto festivalov

Podľa vystupujúcich skupín to skôr vyzeralo na podujatie pre pamätníkov, starších a pokročilých: Iron Maiden, Sweet, Emir Kusturica a No Smoking Orchestra, Ska-P, ale aj Alkehol, Čechomor, Kabát, Desmod, Pemic, Slobodná Európa alebo Horkýže slíže sú na hudobnej scéne desiatky rokov. Väčšina účastníkov tohtoročného desiateho Topfestu bola výrazne mladšia nielen ako účinkujúci, ale aj ako vystupujúce hudobné telesá! No hoci dnešnej mládeži možno vyčítať všeličo (ale ktorej nie?), jedno jej uprieť nemožno. Mladí diváci vďaka a s nadšením prijímali starý rock, folk i punk, zabávali sa a vytvárali nenapodobiteľnú festivalovú atmosféru. Na troch scénach vystúpilo sedem desiatok skupín, sólistov a dídžejev, pričom hlavné pódia boli dve paralelné. Kým sa na jednom hralo, na druhom sa pripravovala ďalšia kapela. Program odsýpal bez problémov a prestojov, prúd zábavy neustával. Prijemnú náladu umocňovala bohatá ponuka atrakcií vrátane letov vrtuľníkom a bunjee jumpingu, ale aj mohutné zázemie so stravou, nápojmi, suvenírmí či sociálnymi zariadeniami. Jubilejný Topfest sa skrátka vydaril a punc jedinečnosti mu dodávali i exponáty v neďalekom Vojenskom historickom múzeu.

(aš)

Foto: Paulína Ščepková

Oživené zážitky

Digitálny ďalekohľad DEV-50V je malý a ľahký, jednoducho sa ovláda a odolá vode aj prachu. Sledovaný objekt môžete priblížiť až 25-násobne a odfotiť alebo nafilmovať vo Full HD rozlíšení či v 3D. Váži len 765 g a má rozmery 148,5×72,5×157,5 mm. Zabudovaný prijímač GPS automaticky označí všetky nahrávky geografickými údajmi. Označené videá a snímky môžete sledovať aj na online mape. Automatické zaostrovanie dokáže udržať ostrý obraz aj pri sledovaní pohyblivého sa objektu. Nový elektronický hľadáček OLED poskytuje vyššie rozlíšenie a kontrast. Keď ďalekohľad pripojíte k televízoru, môžete si vychutnávať záznamy v kvalite HD. Alebo zasuniete pamäťovú kartu do vášho PC či fotorámčeka - a všetky zážitky znova ožijú.

SIAF 2013

Oriľa hliadka – aj tak by sa dal preložiť názov španielskej akrobatickej skupiny Patrulla Águila (na obrázku), ktorá má všetky predpoklady stať sa jedným z hlavných lákadiel a zároveň ozdobou Medzinárodných leteckých dní SIAF 2013 v dňoch 31. augusta a 1. septembra 2013.

Pýcha španielskych vzdušných síl prijala pozvanie hlavného programového partnera MO SR a na sliachskom nebi predvedie to najlepšie zo svojho majstrovstva. K atraktivite Medzinárodných leteckých dní 2013 prispeje aj účasť prestížneho rakúskeho tímu The Flying Bulls. Predstaví vrtuľník Bo 105, ktorý má ako jediný na svete povolenie na leteckú akrobáciu. Nebude chýbať unikát z čias 2. svetovej vojny F4U-4 Corsair a kráľ nebeského rock n'rollu Martin Šonka. Po minuloročnom úspechu talianskeho národného tímu Frecce Tricolori privíta Sliach taliansku akrobatickú skupinu Pioneer Team z Pordenone. Najprestížnejšiu leteckú udalosť roka organizuje Slovenská letecká agentúra v spolupráci s Ministerstvom obrany SR.

FILM

RED 2

Bruce Willis, John Malkovich, Anthony Hopkins, Helen Mirren, Mary-Louise Parker, Catherine Zeta-Jones – to je len niekoľko z účinkujúcich pokračovania úspešnej akčnej kriminálnej komédie RED (Retired Extremely Dangerous – Vo výslužbe, mimoriadne nebezpečný) z roku 2010. Vyslúžili agenti amerických tajných služieb nevynášajú tajné materiály, ale v Amerike, Londýne, Paríži aj Moskve dokazujú, že ani na dôchodku nepatria do starého železa. Režisér Dean Parisot je známy tvorca televíznych seriálov (Pohotovosť, Monk), ale na konte má aj úspešnú sci-fi komédiu Galaxy Quest. Scenáristi Jon a Erich Hoeberovci už pracujú na Red 3.

DVD

Armáda temnôt

Hororovú komédiu Army of Darkness zo série Evil Dead nakrútil režisér Sam Raimi v roku 1992, ale rýchlo sa stala kultovou zábavou. Bruce Campbell (Lesní duch) bojuje proti smrteľným silám temnôt. Cestuje zo súčasnosti až do stredoveku, aby pomocou brokovnice a motorovej pily zachránil svoju krásnu priateľku z pazúrov netvorov a dopravil ju späť do bezpečného dneška. Spoluúčinkujú Embeth Davidtz a Bridget Fonda. V časoch, keď nejestvovala digitálna animácia, vznikli úchvatné trikové zábery a efekty. Digitálne remasterovaný film s obrazom vo vysokom rozlíšení sprevádza na disku BD bohatý bonusový materiál.

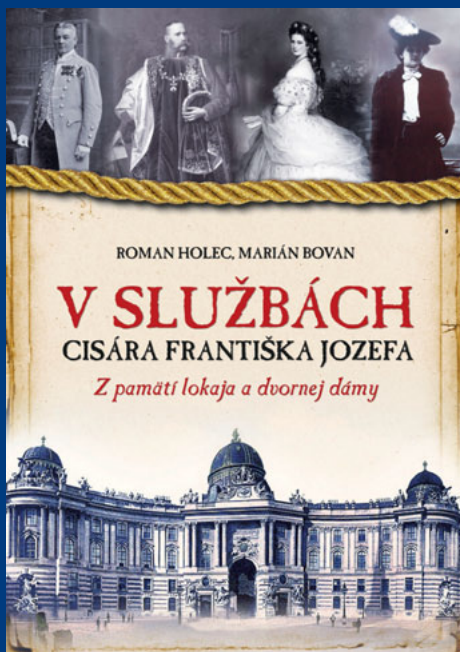
Uprising Reggae Festival

Od svojho vzniku v roku 2008 sa Uprising rozrástol na najväčší stredo-európsky festival zameraný na reggae. Podarilo sa mu zaradiť medzi Top 40 európskych festivalov a každoročne si získava priazeň čoraz viac fanúšikov. Počas dvoch dní 23. a 24. augusta sa na bratislavských Zlatých pieskoch na štyroch scénach vystrieda niekoľko žánrov od reggae cez dancehall, ska, latino či hip-hop, až po dub, dubstep, ragga-jungle a dnb. Hviezdami budú syn Boba Marleyho Ky-Mani Marley (foto), americké hip-hopové legendy The Pharcyde a jeden z popredných tvorcov britského drum'n'bassu Benny Page. Svieže rytmy kuduro vo fúzii s elektronikou prídu predstaviť Buraka Som Sistema, nový headliner Uprisingu 2013. Domáce farby budú reprezentovať Medial Banana a AMO & Band.

KNIHA

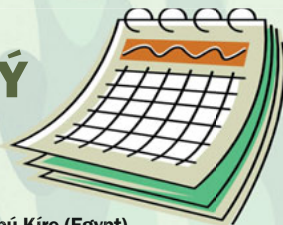
V službách cisára Františka Jozefa

O živote habsburského cisárskeho páru sa vie oveľa viac než o tých, čo im slúžili. Predmetom záujmu historikov Romana Holeca a Mariana Bovana sa preto stali doteraz nepublikované rukopisné memoáre Antona Szmolena, banskobystričského rodáka a lokaja v službách Františka Jozefa, ale aj známejšie spomienky grófkych Irmy Sztáray, ktorá robila spoločníčku cisárovnej Alžbete. Na základe autentických zápisov podávajú plastický obraz života cisárskeho dvora z nového uhla pohľadu. Služba nielen na cisárskom dvore, ale aj v iných aristokratických rodinách Rakúsko-Uhorska bola jednou z možností úniku z vidieka či mestečiek, a tak autori venujú svoju pozornosť aj fenoménu slúžky a komorníka.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

AUGUST

1. august

1798 V námornej bitke pri Abú Kíre (Egypt) zničil britský admirál Horatius Nelson francúzsku flotilu Napoleona Bonaparta.

3. august

1708 Pri Trenčianskej Turnej porazil veliteľ cisárskych vojsk v Uhorsku generál Siegbert Heister povstaleckú armádu Františka II. Rákociho.

1968 V Bratislave na porade 6 komunistických a robotníckych strán krajín Varšavskej zmluvy prijali vyhlásenie, že obrana „socialistických vymožeností“ je internacionálnou povinnosťou socialistických krajín.

5. august

1963 V Moskve podpísali USA, Veľká Británia a ZSSR dohodu o zastavení pokusov s jadrovými zbraňami.

7. august

1943 Druhá svetová vojna: Červená armáda začala na východnom fronte ofenzívu s cieľom oslobodiť Smolensk.

9. august

378 Vizigóti porazili pri Adrianopole východorímskeho cisára Valensa, ktorý v boji zahynul.

10. august

1543 Turci dobyli Ostrihom, ostrihomská kapitola (sídlo uhorského primasa) sa presťahovala do Trnavy.

15. august

778 Na spiatocnom pochode z ťaženia Karola Veľkého na Pyrenejskom polostrove bolo franské vojsko, ktorému velil bretónsky markgróf Roland, pri Roncesvalles zničené Baskami. Udalosť sa stala námetom stredovekého eposu Pieseň o Rolandovi.

1038 V Ostrihome zomrel Štefan I., prvý uhorský kráľ.

16. august

1663 Turecké vojsko na čele s veľkovezirom Köprülü Mehmedom pašom obkľúčilo Nové Zámky. Obrancovia po 39 dňoch obliehania kapitulovali.

20. august

1953 Sovietsky zväz uverejnil oficiálnu správu o skúške vodíkovej bomby.

1968 Vojská piatich štátov Varšavskej zmluvy začali v noci prekračovať hranice ČSSR.

23. august

1943 Druhá svetová vojna: Červená armáda definitívne vytlačila nemecké jednotky z mesta Charkov (Ukrajina).

26. august

1278 Rímsky kráľ Rudolf Habsburský porazil na Moravskom poli českého kráľa Přemysla Otakara II., ktorý prišiel v boji o život.

1968

V Moskve podpísali predstavitelia ZSSR a ČSSR tzv. Moskovský protokol, ktorý ukončil obrodný proces v ČSSR.

27. august

1928 V Paríži podpísali zástupcovia 15 štátov Briand-Kellogov pakt, ktorým sa zriekli vojny ako prostriedku riešenia medzištátnych konfliktov.

29. august

1533 V meste Cajamarca (Peru) dali španielski conquistádori popraviť posledného panovníka ríše Inkov Atahualpu.

Zostavila: Jana Tulkisová, VHÚ

Foto: TASR

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Je pri snahe o stabilizáciu vojenského personálu potrebná regrutácia?

! Bez regrutácie by sa každoročne znižovala naplnenosť OS SR. Súčasná naplnenosť OS SR profesionálnymi vojakmi sa pohybuje na úrovni 82 %. Úzko súvisí s finančnými zdrojmi. Samotnú regrutáciu do OS SR vykonávajú pracovníci regrutačných skupín, ktoré sú od 1. decembra 2012 opäť v podriadenosti Personálneho úradu OS SR. Pracoviská regrutačných skupín sú miestom prvého kontaktu občanov s OS SR a nachádzajú sa vo všetkých krajských mestách SR. Regrutátori informujú o podmienkach vstupu do OS SR, o práci v štátnej službe PrV a taktiež o voľných funkciách a vyhlásených výberových konaniach. Regrutátorov je možné stretnúť aj priamo v teréne na rôznych spoločenských podujatiach, burzách práce alebo v školách, kde vykonávajú cieľenú regrutáciu na získanie vhodných uchádzačov na prácu profesionálneho vojaka.

Proces prijímania nových profesionálnych vojakov je v súlade so zákonom č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov na základe výberového konania. Odbor personálneho manažmentu štábu pre podporu operácií GŠ OS SR stanovuje na základe aktuálneho vývoja naplnenosti OS SR na každý kalendárny rok počty prijatých PrV. Maximálny počet prijatých PrV je obmedzený kapacitou Práporu výcviku v Martine, ktorý v jednom nástupnom termíne vycvičí maximálne 160 nových PrV. Výberové konanie vyhlasuje riaditeľ Personálneho úradu OS SR prostredníctvom médií vrátane internetovej stránky Personálneho úradu OS SR. Uchádzači o štátnu službu PrV majú možnosť podať žiadosť o prijatie do štátnej služby PrV prostredníctvom regrutačných skupín, kde absolvujú aj lekársku prehliadku u posudkového lekára. Potom ich pozvú na výberové konanie na Personálny úrad OS SR v Liptovskom Mikuláši, kde sa podrobí psychodiagnostickému vyšetrovaniu, preskúšaní z telesnej zdatnosti a absolvujú vstupný personálny pohovor. Na záver výberového konania komisia riaditeľa Personálneho úradu OS SR navrhne vhodných kandidátov na prijatie do štátnej služby PrV.

Noví profesionálni vojaci nastupujú na štyri až deväťročný základný vojenský výcvik v Práporu výcviku v Martine, kde sú ako vojaci prípravnej štátnej služby ustanovení do funkcie čakateľ – ak sa pripravujú na funkcie hodnostného zboru mužstva a poddôstojníkov, alebo kadet – ak sa pripravujú na funkcie v hodnostnom zbore dôstojníkov. V oboch prípadoch sú vymenovaní do vojenskej hodnosti vojak 1. stupňa. Počas prípravnej štátnej služby poberajú profesionálni vojaci 50 % hodnostného platu vojaka 2. stupňa. Po úspešnom ukončení základného vojenského výcviku sú vymenovaní do dočasnej štátnej služby a do hodnosti vojak 2. stupňa alebo poručík.

Regrutácia do OS SR teda má v systéme personálneho manažmentu svoje miesto.

mjr. Ing. Igor Daxner

(odbor personálneho manažmentu, Štáb pre podporu operácií Generálneho štábu OS SR)

POČÍTAČE

Rybolov v sieti

V posledných dňoch začínajú do našich e-mailových schránok prichádzať nové typy spamu, nebojím sa povedať, že to je phishing (výraz je odvodený od anglického password fishing, teda rybolov hesiel – a je výstižný).

Našťastie phishing nie je cieľený na náš rezort, no aj tak je až znepokojujúco slovenský. Doteraz bývali takéto agresívne e-mailové správy v cudzom jazyku. Prekladané spamy tu boli aj predtým, no bolo na prvý pohľad jasné, že ide o strojový preklad. Teraz tu máme vlnu jazykovo korektných správ, ktoré nás vyzývajú pozrieť si dokument, prípadne zmeniť heslo alebo obnoviť platnosť kreditnej karty.

Niektoré správy obsahujú vírusy. Urobené tak, aby sa ukryli pred antivírusmi, vytiahli z počítača citlivé veci a poslali ich mimo našu sieť. Niekoľko z nich som dešifroval a sú skutočne na vysokej úrovni. No vírus nie je to najhoršie, čo tieto naoko nevinné spamy s útočným obsahom nesú. Nebezpečnejší je text. Obyčajný text nabádajúci poslúchnuť. Či už ide o verifikáciu VISA karty, alebo o obnovenie e-mailového konta.

Čo sa týka kreditných kariet, je to na vás. Prinajhoršom vám banka peniaze vráti a budete mať zaujímavú historiku k pivu. No heslo k vášmu účtu je iná vec. Našťastie máme viac stupňov zabezpečenia každej pracovnej stanice. Niektoré sú práve pre tieto situácie, no to je teraz vedľajšie.

Dôležité je, ako používateľ rozmýšľa, či lepšie povedané nerozmýšľa nad tým, čo má urobiť. Skúsme si to ukázať na príklade: Nieкто vám

zavolá, povie, že je veliteľ hasičskej jednotky a že potrebuje kľúče od vášho bytu, lebo horí a požiarnici sa tam nemôžu dostať. A máte ich doniesť do Košíc. Bývate v Bratislave. Len málokomu by sa takáto žiadosť nezдалa podozrivá.

No v prípade e-mailu väčšina používateľov prestane uvažovať logicky. Nevšimá si, odkiaľ e-mail prišiel, kto poslal inštrukcie a kam budú smerovať požadované informácie. Máme zabehnutý systém hromadných správ. Máme podpisy v každom e-maile. Máme e-mailových klientov, ktorí overujú a rozlišujú dôveryhodných odosielateľov. No aj tak niektorí berú vážne administrátora z Indie, ktorý im radí, aby sa prihlásili do systému, lebo majú zlé heslo. Alebo neznámy odosielateľ z Aljašky napíše, že schránka je plná, nuž milý používateľ kompletne zmaže poštu. Keď rovnaký spam príde aj ďalší deň, uvedomí si, že to asi nebude pošta, keďže je zmazaná.

Hovorí sa, že človek by nemal podpisovať nič, čo si neprečítal. Dalo by sa to upraviť na: najprv si over zdroj a až potom zväž, o čom ten e-mail naozaj je. Budeš mať menej problémov, za ktoré si môžeš sám.

Text: kpt. Peter Garaj

MILITARY ENGLISH

Counter-terrorism

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: KOD

Terrorism is a violent act outside the normal bounds of civil law or conventional military conduct. It is a premeditated, politically motivated violence that aims at subverting the rule of law and replacing it with rule by fear. The aim of the terrorist, whether terrorism is viewed as a strategy, campaign, or tactic, is an attack on resolve. The fundamental aim of terrorism is thus its psychological effect on people and the decisions that result.

Terrorism ranges from individual acts of wanton damage and destruction to property or person, to highly sophisticated operations supported by transnational networks in the contemporary operational environment. The most significant threats to world security are terrorist organizations and groups with global reach capabilities seeking to acquire and use materiel for weapons of mass destruction.

The war on terrorism is asymmetric in nature. A proactive strategy must use every instrument of national power – diplomatic, economic, law enforcement, financial, information, intelligence, and military – to degrade, disrupt, and destroy terrorist organizations.

Most counter-terrorism strategies involve an increase in standard police and domestic intelligence. The central activities are traditional: interception of communications, and the tracing of persons. Good intelligence is at the heart of counter-terrorism operations, as well as political and social understanding of any grievances that might be solved. Some countries see preemptive strikes as a legitimate strategy. This includes capturing, killing, or disabling suspected terrorists before they can mount an attack. Israel, the United Kingdom, the United States, and Russia have taken this approach, while continental European states generally do not.

Terrorism has often been used to justify military intervention in countries like Pakistan where terrorists are said to be based. That was the main stated justification for the U.S. invasion of Afghanistan. It was also a stated justification for the second Russian invasion of Chechnya.

Military intervention has not always been successful in stopping or preventing future terrorism, like during the Malayan Emergency, and most of the campaigns against the IRA in Northern Ireland. Although military action can disrupt a terrorist group's operations temporarily, it sometimes doesn't end the threat completely.

Thus repression by the military in itself (particularly if it is not accompanied by other measures) usually leads to short term victories, but tends to be unsuccessful in the long run. New methods such as those taken in Iraq have yet to be seen as either beneficial or ineffectual.

GLOSSARY

■ **attack on resolve** [ə'tæk ɒn rɪ'zɒlv] – útok na odhodlanosť; ■ **bounds** [baʊndz] – medze; ■ **contemporary operational environment** [kən'tempə,ri: ,ɑ:pə'reɪʃənl en'vaɪrənmənt] – dnešný operačný priestor; ■ **disrupt** [dɪs'rʌpt] – narušiť, prerušiť; ■ **grievances** ['gri:vənsɪz] – sťažnosť, problém; ■ **interception of communications** [ɪntə'sepʃən əv kə,mju:nə'keɪʃənz] – odposluch komunikácie, odpočúvanie; ■ **ineffectual** [ɪnɪ'fektʃu:əl] – neúspešný, zlyhávajúci; ■ **justification** [ˌdʒʌstəfə'keɪʃən] – zdôvodnenie, oprávnenosť; ■ **military conduct** [mɪlɪ'təri: kɑ:n,dʌkt] – vojenské správanie, vedenie vojny; ■ **mount an attack** [maʊnt ən ə'tæk] – podniknúť útok; ■ **premeditated** [pri'medɪteɪtɪd] – vopred premyslený; ■ **preemptive strikes** [pri:'emptɪf straɪks] – preventívne údery; ■ **reach capabilities** [ri:ʃ ,keɪpə'bɪlɪti:z] – schopnosť zásahu; ■ **sophisticated** [sə'fɪstə,ketɪd] – moderný, sofistikovaný; ■ **subverting** [səb'vɜ:rtɪŋ] – rozvracať, podryvať; ■ **wanton** ['wɑ:ntn] – bezuzdný, bezbrehý; ■ **transnational networks** [træns'næʃʌnl net,wɜ:ks] – nadnárodné siete.

pplk. PaedDr.
ThLic. Stanislav Lipka,
dekan Veliteľstva Síl
výcviku a podpory Trenčín

DUCHOVNÉ SLOVO

Zamyslenie

Neviem, čo nás čaká v súdny deň. Prikláňam sa k vďaka tomu, že Bohu aj vám sa naraz zjavila všetky vaše hriechy a v tej chvíli sa vás zmocní nesmierna hanba za každý jeden z nich. Cítim však nádej, lebo som prijal Ježiša Krista ako svojho Spasiteľa (Chris Kyle, Americký ostreľovač, vydavateľstvo Ikar 2013). Myšlienky, ktoré by sme možno od „najúspešnejšieho“ amerického snajpera nečakali. Dnes nám média dávajú „reality“ návody, ako máme variť, spievať, tancovať, gazdovať, dokonca milovať – Slovensko: akoby väčšinu Slovákov trápila túžba byť čo najlepšimi spevákmi, kuchármi, tanečníkmi.

Čo nám skutočne chýba, je návod, ako máme v dnešnom svete normálne žiť svoj život. Ako napriek slabostiam a problémom byť normálnym otcom – manželom, matkou – manželkou, človekom – kresťanom, vojakom – kolegom. Ako napriek tlakom mať zdravú, normálne fungujúcu rodinu. Majme svoj názor, postoj k otázkam dneška, budme aktívnymi tvorcami sveta okolo nás. Skoro každý rok je vyhlásený za rok niečoho... no ako sa vyjadril jeden kolega, stálo by za uvažovanie vyhlásiť budúci rok za Rok zdravého rozumu. Naš svet, ľudia, spoločnosť, vzťahy sú narušené, sú choré. Pohľady na rodinu, manželstvo. Človeku sa často ani nechce pozerať na televíziu, byť informovaný o dianí doma či vo svete. Všade sa konštatuje a predstavuje zlo, násilie, hriech v jeho rozličných prejavoch. Vari sme svedkami stretu kultúr, konfliktu dobra a zla?

Dovoľte mi, aby som veriacim čitateľom načrtnol riešenie slovami z úvodu tohto zamyslenia: „Cítim však nádej, lebo som prijal Ježiša Krista ako svojho Spasiteľa.“ Viera v Neho, sila, ktorou nás naplňa, je pre nás napriek našim slabostiam nádejou že sa to dá. Tým ostatným, ktorí vydržali čítať až doteraz, ponúkam možnosť – napriek všetkému čo nás ovplyvňuje a čomu sme vystavení, riadiť sa, ako to robili naši predkovia – zdravým rozumom.

Na záver mi dovoľte ešte jeden citát z uvedenej knihy Chrisa Kyla. Manželka Taya sa k jeho nasadzovaniu v misiách vyjadrila takto: „Chris nás veľmi miloval a želal si silnú a zdravú rodinu. Celý konflikt pramenil z toho, že moje životné priority – Boh, rodina, vlast' sa v jednom ohľade líšili od Chrisových – Boh, vlast', rodina ...“ Môžeme mať rozdielne pohľady na prácu Chrisa Kyla, praktizovanie viery v ozbrojených silách, či riešenie problémov v spoločnosti. Priority by sme však mali mať ak nie spoločné, tak aspoň podobné. Aby sme žili normálnym, zmysluplným životom, za ktorý nesieme zodpovednosť pred Bohom a ľuďmi.

Veslovanie bez vody

Veslovanie nie je u nás až taký populárny šport ako v Maďarsku, Nemecku alebo Anglicku. Napriek tomu v poslednom období zaznamenáva tento šport aj u nás nárast popularity. Môže za to rozmach takzvaného halového veslovania.

Práve dostupnosť športových zariadení takmer dokonale imitujúcich veslovanie bez potreby vodnej plochy rozšírila ponuku fitness scény o ďalšiu zaujímavú aeróbnu činnosť, ktorú možno vykonávať v intimite domáceho prostredia, ale aj skupinovo v tréningových halách. Trh dnes ponúka rozmanitú paletu výrobkov od strojov pochybnej kvality až po profi zariadenia s garantovanou 15-ročnou životnosťou a viac. Tie špičkové majú výkonnostný monitor na poskytnutie presných a podrobných informácií o výkone. Môžete si spätne pozrieť údaje o vašich tréningoch a porovnať svoj výsledok s ostatnými veslármi hoci na opačnom konci sveta.

Veslovať môžete sami ale aj skupinovo. Potom má tréning niektoré spoločné prvky so spinningom, avšak medzi oboma typmi cvičení je mnoho rozdielov v skupinách svalov, ktoré sa do tréningu zapájajú. Pri cvičení na veslárskom тренаžéri je oveľa viac zapojený trup, chrbtica a chrbtové svaly, čo ich jednak posilňuje a zároveň prispieva k odľahčeniu medzistavcových platničiek a stavcov. Aj napriek tomu, že svalstvo dolných končatín zohráva pri cvičení najdôležitejšiu úlohu, zároveň s ním sa precvičujú prakticky všetky svalové skupiny – svaly ramien, rúk, prsné svaly a brušné svaly. Na rozdiel od spinningu pri cvičení na ves-

Bystrica hľadá gymnazistov

Banská Bystrica chce podporiť publikáciu o vzniku a pôsobení dnes už neexistujúceho Vojenského gymnázia SNP. Ob-

lárskych trenažéroch netrpí krčná chrbtica. Najväčšou prednosťou takéhoto tréningu je, že umožňuje vykonávať prvotriedne kardiovaskulárne cvičenie. Vzhľadom na to, že sa pri cvičení do práce zapojuje väčšina svalových skupín, zlepšuje sa tým práca srdca a pľúc a zároveň spaľujete prebytočné kalórie.

Veslovanie na trenažéri ponúka:

- efektívne a bezpečné kondičné cvičenie
- plynulý, rytmický pohyb bez otrasov
- precvičujeme väčšinu svalových skupín
- vysoký energetický výdaj
- účinný spôsob redukcie nadváhy
- rovnomerné a symetrické zaťažovanie tela
- posilňovanie svalového korzetu (hlboké svalstvo trupu) a tiež svalov pozdĺž celého chrbta
- individuálne riadenie intenzity
- odpor stroja úmerný sile, ktorá naň pôsobí
- aerobný aj anaerobný charakter
- väčší rozsah pohybu než pri väčšine iných typov cvičenia
- skvelé rehabilitačné cvičenie
- cvičenie po celý rok
- šport pre všetkých, bez ohľadu na vek, hmotnosť, zdatnosť.

Text a foto: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa
starší inštruktor – telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

racia sa preto na absolventov vojenského gymnázia so žiadosťou o poskytnutie fotografií, materiálov, výstrižkov z novín a časopisov, prípadne iných informačných zdrojov týkajúcich sa VG SNP.

Uvítame aj poskytnutie krátkych osobných spomienok na roky strávené v zelenej rovnošate študenta vojenského gymnázia. Informácie adresujte na e-mail: vg SNP@banskabystrica.sk

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Zrkadlo našej duše

Koža a centrálna nervová sústava sa v najranejšom vývinovom štádiu vyvinuli z rovnakého základu, čo vysvetľuje reakciu kože na prudké pohnutie mysle. Blízky vzťah kože a nervovej sústavy sa prejavuje aj tým, že niektoré kožné bunky produkujú signálne látky prenášajúce vzruchy medzi nervami a jednotlivé oblasti kože súvisia s rôznymi telesnými orgánmi.

Kožné problémy sú veľmi časté a stále pribúdajú. Často sa objavujú ako sprievodný znak psychických ochorení. U depresívnych pacientov sa napríklad objavuje precitlivenosť kože, pálenie, suchosť, bledosť až sivosť pokožky, unavený výraz tváre a nezreteľné dráždivé pocity. Na druhej strane psychické faktory môžu kožné ochorenia vyvolávať, udržiavať i zhoršovať. Významné sú kritické životné udalosti, intenzívny stres a chronické záťažové faktory vedúce k depresii, úzkostnosti, zníženému sebahodnoteniu a sociálnej izolácii. Ľudia trpiaci kožnými chorobami si často pripadajú bezmocní, vydaní napospas ďalšiemu pôsobeniu choroby, ktorá im pripadá nevypočítateľná a nekontrolovateľná.

V psychologicko-psychoterapeutickej starostlivosti ľudí trpiacich kožnými chorobami je dôležité od samého začiatku zistiť, ktoré pocity, vzorce správania, zážitky a všeobecne súvisiace okolnosti môžu napomáhať vznik kožného ochorenia a ktoré, naopak, pomáhajú liečbe. V ďalšom priebehu terapie sa ponúka viacero postupov, ako sú psychoedukácia, tréning zvládania stresu, relaxačné techniky, práca s imagináciami, hypnóza, zmeny myšlienkových vzorcov, nácvik riešenia problémov, intervencia v sfére partnerských a rodinných vzťahov. Relaxačné postupy a nový spôsob náhľadu na veci umožňujú, aby sa pacienti naučili odstraňovať stavy napätia, posilňovať pocit vlastnej hodnoty, akceptovať vlastné telo a nefixovať sa výhradne na stav svojej kože. Sociálne deficity možno znižovať prehrávaním rol a tréningom sociálnych kompetencií.

Generálmajor v. v. Ján Juraj Stanek

Z plukovníka generálneho štábu robotníkom, z robotníka generálmajorom v zálohe.

Narodil sa 4. 6. 1909 v Hrušovanech v okrese Topoľčany. Do československej brannej moci bol zaradený 1. 10. 1929 v pešom pluku 21 maršala Focha v Čáslavi. Od konca marca 1930 bol príslušníkom nitrianskeho pešieho pluku 7 (Tatranský), v ktorom od začiatku apríla 1931 pokračoval vo vykonávaní činnnej služby ako ďalejslúžiaci poddôstojník. V polovici septembra 1933 v hodnosti čatára nastúpil na štúdium vo Vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave. Po absolvovaní Vojenskej akadémie ho 1. 7. 1935 vymenovali za poručíka a ustanovili do funkcie veliteľa čaty pešieho pluku 48 v Benešove. Od konca septembra 1936 slúžil v Josefove ako veliteľ čaty a od konca apríla 1937 do marca 1939 pôsobil vo funkcii veliteľa roty.

V službách slovenskej armády

Po vzniku Slovenského štátu bol prijatý do slovenskej armády a zaradený na spravodajské oddelenie VI. zboru v Spišskej Novej Vsi. Na konci júla 1939 ho premiestnili na Vyššie veliteľstvo 1 do Trenčína, kde od začiatku druhej polovice augusta 1939 do polovice februára 1940 pôsobil vo funkcii prednostu 2. oddelenia. V septembri 1939 sa zúčastnil na ťažení slovenskej armády proti Poľsku vo funkcii prednostu 2. oddelenia štábu 1. divízie. V polovici februára 1940 nastúpil na štúdium vo Vysokoj vojenskej škole v Bratislave. Tu bol s účinnosťou od 1. 1. 1941 povýšený do hodnosti stotníka. Po vstupe Slovenska do vojny proti ZSSR odišiel 27. 6. 1941 do poľa s veliteľstvom armády vo funkcii prednostu pátracej skupiny spravodajského oddelenia. Na Slovensko sa vrátil 12. 8. 1941 a pokračoval v štúdiu na Vysokoj vojenskej škole. Na východnom fronte opäť pôsobil od začiatku marca do polovice mája 1942 ako stážista na veliteľstve 134. pešieho pluku nemeckej 44. pešej divízie a veliteľstve nemeckej 297. pešej divízie. Po skončení stáže bol zaradený ako pridelený dôstojník na operačnom oddelení MNO v Bratislave. V druhej polovici septembra 1942 odišiel na východný front k Rýchlej divízii zasadenéj v predhorí západného Kaukazu, kde 29. septembra prevzal funkciu prednostu 2. oddelenia, ktorú vykonával do júla 1943. Medzitým bol dňom 1. 1. 1943 zaradený do skupiny dôstojníkov generálneho štábu. Od októbra 1943 do konca januára 1944 pracoval ako prednosta obranného oddelenia MNO a od začiatku februára 1944 ako prednosta spravodajského oddelenia MNO. Počas služby

v slovenskej armáde bol vyznamenaný medailami Za hrdinstvo 3. st., Za zásluhy, Za hrdinstvo 2. st., nemeckým Verdienstkreuz des Ordens vom Deutsche Adlerorden 3. Stufe mit Schwertern a slovenským Vojenným víťazným krížom V. tr.

V protifašistickom odboji.

V ilegálnej odbojovej činnosti spolupracoval s odbojovou skupinou Flóra, vedením KSS a Vojenským ústredím. Podieľal sa na zabezpečovaní odletu lietadla, ktoré 2. 8. 1944 dopravilo do ZSSR npor. J. Koreckého, K. Grúna, V. Fejku a T. Baláza a 4. 8. 1944 delegáciu SNR a Vojenského ústredia, ktorú tvorili K. Šmidke a pplk. M. Ferjenčík. Po odzbrojení bratislavskej posádky nemeckým vojskom 2. septembra pricestoval do Banskej Bystrice a prihlásil sa na Veliteľstve čs. armády. Na druhý deň bol určený za veliteľa obranného úseku II. taktickej skupiny pri Telgárte, v ktorom pôsobili jednotky skupiny Jánošík. 1. 10. 1944 bol povýšený na štábneho kapitána generálneho štábu a 28. 10. 1944 do hodnosti majora generálneho štábu. Po prechode do hôr vytvoril vojensko-partizánsku skupinu Jánošík, s ktorou sa na Soliskách 4. 11. 1944 pripojil k 2. čs. samostatnej paradesantnej brigáde a 30. novembra sa stal veliteľom jej II. práporu. 26. 12. 1944 v priestore Veľkého boku po zranení padol do nemeckého zajatia. Väznený bol v Banskej Bystrici a Bratislave, od polovice januára 1945 v Berlíne, Flessenbúrgu a Dachau. Z Dachau ho spolu s ďalšími 125 zajatcami a politickými väzňami 24. apríla presunovali do tábora v tirolskom Innsbrucku. Počas tohto presunu ho 30. apríla oslobodili partizáni, ktorí ho 4. mája 1945 odovzdali americkej armáde. Jej orgány ho dopravili do Neapola k Československej vojenskej misii. Dňa 21. mája sa stal členom tejto misie a náčelníkom štábu československých vojsk v Taliansku. Za činnosť v protifašistickom odboji bol v r. 1945 – 1947 vyznamenaný Čs. vojnovým krížom 1939 (2x), čs. medailou Za chabrosť pred nepriateľom (2x), Radom Slovenského národného povstania I. tr. a čs. vojenskou medailou Za zásluhy I. st.

Krátka kariéra

Po návrate do ČSR sa na začiatku druhej polovice júla 1945 stal príslušníkom obranného spravodajstva Hlavného štábu v Prahe, 1. augusta ho povýšili na podplukovníka generálneho štábu a 4. septembra toho istého roka ustanovili do funkcie veliteľa 4. rýchlej divízie v Žiline. Od 15. januára do 25. marca 1946 popri výkone funkcie veliteľa divízie bol vymenovaný aj za veliteľa vojenských jednotiek nasadených na východnom Slovensku proti banderovcom. 20. 2. 1947 bol s účinnosťou od 1. 10. 1946 povýšený na plukovníka generálneho štábu a 1. 12. 1947 zaradený do funkcie veliteľa 9. divízie v Nitre. Jeho posledným pôsobiskom v československej armáde sa stalo Vysoké vojenské učilište v Prahe, do ktorého bol premiestnený na konci mája 1949. V septembri 1949 bol zatknutý a vyšetrovaný, v roku 1951 bol prevedený do zálohy a potom pracoval ako robotník. Dňa 30. 5. 1990 ho prezident ČSFR vymenoval do hodnosti generálmajora vo výslužbe. Zomrel 17. 2. 1996 v Benešove (Česká republika).

Text: doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.
Vojenský historický ústav Bratislava

Sovietska verzia DC-3

Lisunov Li-2 je vojenské dopravné dvojmotorové lietadlo. Predstavuje sovietsku verziu amerického dopravného lietadla Douglas DC-3. To bolo v konštrukčnej dielni sovietskeho konštruktéra B.P. Lisunova upravené na sovietske podmienky, na vojenské účely a na základe licencie z roku 1937 bolo po úspešných skúškach v roku 1938 zavedené 11. mája 1939 do sériovej výroby.

Lietadlo Douglas DC-3 patrilo v polovici 30. rokov medzi najrozšírenejšie a najobľúbenejšie lietadlá na svete. Jeho prvý let sa uskutočnil 17. decembra 1935 a začiatok sériovej výroby znamenal revolúciu v dejinách leteckej dopravy. Lietadlo DC-3 bolo najviac vyrábaným dopravným lietadlom a v civilnej a vo vojenskej verzii tvorilo základ spojeneckej leteckej dopravy počas 2. svetovej vojny.

Hlavné technické údaje

typ	– dopravné civilné alebo vojenské lietadlo
osádka	– 3 osoby
pasážieri	– 14 – 18 osôb
výrobca	– Letecký podnik V. P. Čkalova ZSSR
rozмеры	dĺžka – 19,65 m rozpätie krídel – 28,81 m výška – 5,15 m plocha – 91,7 m ²
hmotnosť	prázdny – 7 650 kg vzletová – 11 700 kg
max. rýchlosť	378 km/h (vo výške 2 000 m)
cestovná	
rýchlosť	270 km/h (vo výške 1 800 m)
dolet	2 200 km
dostup	5 600 m
pohon	2x hviezdicový motor Švecov AŠ-62, AŠ-62 IR
výzbroj	
vojenskej verzie	3 ks 7,62 mm guľomet ŠKAS 1 ks 12,7 mm guľomet Berezín UBK možnosť niesť až 2 000 kg bômb alebo neriadené strely

Základ dopravy Spojencov

Sovietske dopravné lietadlo Lisunov Li-2 okrem prepravy osôb slúžilo v niektorých prípadoch aj ako bombardér. Keďže išlo o licenčnú výrobu Douglas DC-3 vo vojenskej verzii na plnenie nových bojových úloh, B. P. Lisunov na ňom urobil niekoľko podstatných zmien. Nástupné dvere pre cestujúcich presunul na pravú stranu trupu a nákladové vráta boli posunuté až nad krídlo. V takto uvoľnenom priestore zadnej časti trupu boli vo vojenskej verzii Li-2 inštalované guľomety a v hornej časti trupu naprojektovaná guľometná kopula. Ďalšou významnou zmenou bolo, že už od počiatku sériovej výroby v roku 1939 boli do Li-2 montované sovietske hviezdicové motory Švecov AŠ-62, neskôr AŠ-62IP s výkonom 745,7kW (1 000k) s hmotnosťou 560 kg. Išlo o deväťvalcový vzduchom chladený motor, ktorý bol od roku 1948 použitý aj v ďalšom sovietskom dopravnom lietadle Antonov AN-2, v tzv. Andule. Motory vyrábali v leteckých závodoch v Perme a v Kazani. Prednosťou dopravného bombardovacieho lietadla Li-2 bola jeho výzbroj. Predstavovali ju tri 7,62 mm guľomety ŠKAS konštruktéra B. G. Špalného a I. A. Komarického. Ich sériová výroba sa začala už v roku 1932. Výzbroj dopĺňal 12,7 mm letecký guľomet UBK- Berezínov univerzálny guľomet krídlový.

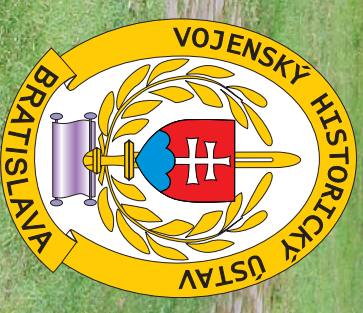
Na pomoc SNP

Počas druhej svetovej vojny lietali Li-2 aj nad územím Československa. Najmä počas SNP v rámci tzv. „vzdušného mosta“ pri preprave osôb a materiálu. Lietadlami Li-2 bola z poľského územia prepravená 2. čs. paradesantná brigáda. Okrem prevozu ranených lietadlá Li-2 prepravovali benzín a strelivo pre 1. československý stíhací letecký pluk.

Po vojne konkurencia firmy Douglas ako napr. Martin a Convair vyvinuli rýchlejšie a hospodárnejšie dopravné transportné lietadlo. Sovieti pokračovali v licenčnej výrobe DC-3 pod názvom Lisunov Li-2, no Američania od roku 1949 začali s výrobou novej zlepšenej verzie DC-3 pod názvom Super DC-3. Vojenskou verziou amerického dopravného lietadla Douglas DC-3 v USA bol Douglas C-47 Skytrain, známy tiež pod označením Dakota. V USA týchto lietadiel vyrobili 10 654, viac než 2 000 kusov vyrobili licenčne práve ako Lisunov Li-2 a ďalších 485 vyrobili v Japonsku.

V 50. rokoch tieto lietadlá odkúpili aj Československé štátne aerolínie. Lietali po boku originálnych Douglas DC-3, slúžili aj v leteckých silách ČSLA ako dopravnobombardovacie vojenské lietadlá. Lietadlá Lisunov Li-2 sa vyrábali v rokoch 1939 – 1952.

Text a foto: Mgr. Vladimír Hospodár
VHÚ – VHM Piešťany – Múz. oddelenie Svidník

Lietadlo Lisunov Li-2 zo zbierok Vojenského historického múzea, múzejného oddelenia Svidník